

TÁCI SZÁZSZORSZÉP ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

OM: 029970

Székhely: 8121 Tác, Kossuth Lajos utca 137.

Tel.: 22/362-216

e-mail: ovoda.tac@sarviznet.hu

web: taciszazszorszepovoda.hu

Tartalom

1. A MI ÓVODÁNK, HELYZETÜNK, FELTÉTELRENDSZERÜNK.....	3
1.1 Az óvoda adatai:	3
1.2 Helyzetkép	4
1.3.Gyermekkép:.....	5
1.4. Óvodakép.....	6
1.5. Általános Pedagógiai Alapelvek: (Óvodai nevelés Országos Alapprogramja).....	7
1.6.Programunk alapelve:	8
1.7. Az óvoda személyi feltételei	9
1.8. Az óvoda tárgyi feltételei:.....	11
2. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE.....	12
2.1. Alapvető céljaink:	12
2.2. Általános nevelési feladataink:	12
2.3. A programunk rendszerábrája.....	15
2.4. A nevelés kerete.....	16
2.4.1. Egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program	16
2.4.2. Érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	26
2.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	31
2.4.4. A program napirendje	32
JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN.....	33
JÁTÉK A SZABADBAN.....	33
JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN ÉS A SZABADBAN.....	33
3. A PROGRAM TARTALMI KERETE.....	34
3.1. Hagyományörzés, népszokások	34
4. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	42
4.1. Tevékenységbe integrált tanulás	42
4.1.1. A gyermekek heti rendje.....	49
4.2. Verselés, mesélés	53
4.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc.....	56
4.4. Rajz, festés, mintázás, kézi munka.....	61
4.5. A mozgás	64
4.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	68
4.7. Munkajellegű tevékenységek.....	72
5.GYERMEKVÉDELMI MUNKA.....	75
5.1. Gyermekvédelmi munka	75
6. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	77
6.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek.....	77
6.2 Kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelése az óvodában.....	82
7. AZ ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE.....	83
7.1. Az óvoda és a család	83
7.2. Az óvoda és az iskola.....	84
7.3. Az óvoda és a művészeti iskolák, közművelődési intézmények	84
7.4 Az óvoda és a közművelődési intézmények.....	84
7.5. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....	85
8. A PROGRAM TERVEZÉSI, ÉRTÉKELÉSI DOKUMENTUMAI.....	86
8.1. Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése.....	86
8.2. A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése	86
8.3. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere.....	88
8.4. Az óvodába és iskolába lépés feltételei.....	89
8.4.1. Az óvodába lépés feltételei	89
8.4.2. Az iskolába lépés feltételei	90
9. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	92
10. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK	93
Szabályozó dokumentumok.....	94
Felhasznált irodalom	94
MELLÉKLETEK.....	98
Eszköz norma.....	99

1. A MI ÓVODÁNK, HELYZETÜNK, FELTÉTELRENDSZERÜNK

1.1 Az óvoda adatai:

Az óvoda neve: Táci Százszorszép Óvoda

Székhelye, telefonszáma: 8121 Tác, Kossuth L. u. 137.

Tel.: 06-22-362-216

Fax.: 06-22-362-216

Telephelye: 8121 Tác, Kossuth L. u. 72. sz.

Az intézmény alapító, fenntartó szerve, székhelye:

Az intézmény alapító szerve: Tác Község Önkormányzata Képviselőtestülete

Székhelye: 8121 Tác, Kossuth L. u. 129. sz.

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte: Tác Község Képviselőtestülete
785-2/2017. (05.25.) számú határozata

Az óvoda működési területe: Tác Község Önkormányzata és közigazgatási területe

Az óvoda gazdálkodási jogköre: önállóan gazdálkodó intézmény

Az óvoda befogadóképessége: 65 férőhely

Az óvodai csoportok száma: 3

Az óvoda működési helyei, csoportok száma, férőhelyek száma:

I. számú Óvoda /Kossuth L. u. 72./	2 csoport	40 férőhely
II. számú Óvoda /Kossuth L. u. 137./	1 csoport	25 férőhely

1.2 Helyzetkép

Településünk **Tác**, Fejér megyében Székesfehérvártól délre 15 km távolságra található.

Történeti múltját tekintve a megye egyik leggazdagabb települése, határában több értékes régészeti lelőhely található, melyek közül a legjelentősebb a római kori Gorsium. Nemzetközi tekintélyű emlékhely, mely sok hazai és külföldi látogatót vonz értékes látnivalóival, kulturált környezetével.

Tác, Mezőföldi település ennek megfelelőek földrajzi adottságai. Síkföldi terület a Sárvíz és Malom csatorna nyugati partján, ligetekkel, rétekkel, patakokkal, melyek évszakonkénti változásaikkal gyönyörködtetnek bennünket. A község lakóinak száma közel 1700 fő. Az itt élő emberek megélhetési forrását a közeli székesfehérvári üzemek, helyi vállalkozások, intézmények és családi gazdaságok biztosítják.

Községünkben több üzlet, intézmény - posta, iskola, orvosi rendelő, polgármesteri hivatal - gazdálkodó egység, vállalkozás van.

Óvodánk 1903. óta működik; 1982-től két csoporttal, 1990-től /két épületben/ 3 csoporttal.

Nagy múltú intézmény, melyhez generációk kötődnek emlékeikkel, élményeikkel, érzelmeikkel.. *2003.-ban ünnepeltük óvodánk fennállásának 100. éves évfordulóját. E szép eseményt egy hetes rendezvénysorozattal köszöntöttük, melynek zárónapján ünnepi műsorral, emléktábla avatással, régi dolgozók köszöntésével tettük emlékezetessé ezt a z ünnepet.*

Férőhelyek száma 65. A csoportok szervezésénél a homogén (egy korosztályt felölelő) csoportok kialakítására törekszünk. Gyakorlatunk szerint vegyes csoportot kis- középső csoportban szervezünk, így az évismétlő kiscsoportosok a nagyobbakkal nevelődnek, de lehetőséget adunk a nagycsoport ismétlésére is, a nyári születésű gyermekek esetében. Mindezeket a szülőkkel egyeztetjük.

Óvodánkba érkező gyermekeken megfigyelhető a helyi népesség rétegződése, a családok kulturális különbözősége, a szülők iskolázottsága, melyek befolyásolják fejlődésüket. Gyermekeink átlagos falusi gyermekek, nyitottak, érdeklődőek, fogékonyak.

A családok életében a sokszínűség figyelhető meg.

Igyekszünk olyan óvodai környezetet, nevelést biztosítani, ahol az esetlegesen adódó hátrányok csökkenthetők.

Feladatunk a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve biztosítani a gyermekek személyiségfejlődését.

Biztosítjuk számukra a derűs, szeretetteljes, tevékenységre ösztönző, élményekre épülő, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezetet.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Óvodánk nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

1.3.Gyermekkép:

Egyéni képességeik figyelembevételével, környezetükben jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekeké szeretnénk nevelni őket, hogy óvodás életükben szerzett tapasztalataikkal, élményeikkel gazdagabban élhessék gyermeki éveiket, s hogy sikeres, boldog, környezetüket, nemzetüket szerető felnőttekké válhassanak.

Az óvodai nevelőközösségre nagy felelősség hárult, amikor elkészítette helyi óvodai nevelési programját.

Nevelőtestületünket *továbbra is* a folyamatos megújulásra való törekvés jellemzi. Az óvodapedagógiában bekövetkező változásokat folyamatosan figyelemmel kísértük és kísérjük.

1999. szeptember 1-től a pedagógiai folyamat egésze újult meg, amikor a nevelés szervezeti keretei is feloldódtak. A folyamatos napirend bevezetésével igazodtunk a gyermekek egyéni sajátosságaihoz, fejlődési tempójához. Pedagógiai gyakorlatunk alapja a személyes kötődésen nyugvó gyermek-óvónő kapcsolat. Fontosnak tartjuk a felnőttek és gyerekek sokszínű együttműködését a játék elsődlegességét, a jó kapcsolatot a szülőkkel.

Program előkészítő munkánk során továbbképzéseken ismerkedtünk meg alternatív programokkal, melyek közül Nagy Jenőné „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című választható program adaptálásával készítettük a helyi óvodai nevelési programunkat, mely át fogja a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját az „Óvodai nevelés országos alapprogramjának” megfelelően, és megőrzi eddigi óvodai gyakorlatunk értékeit. Azért választottuk ezt a programot, mert ebben találtuk meg a hasonlóságot eddigi tevékenységünkkel, és mert rendszere jól illeszthető óvodánk adottságaihoz, hagyományainkhoz, nevelési elképzeléseinkhez, tapasztalatainkhoz.

1.4. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermek harmadik életévétől iskolába lépéséig óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciót tölt be.

Arra törekszünk, hogy gyermekeink ismerjék településünk minden jellegzetességeit, szépségét. Változatos lehetőségeket kínáló vidéki környezetünkben minden még fellelhető helyi értéket felfedezzenek, és tapasztalataik, élményeik útján szerzett ismereteiket játékaikban megjelenítve őrizték és vigyék tovább helyi értékeinket. Számtalan és változatos tapasztalási és kipróbálási lehetőségen keresztül igyekszünk fejleszteni képességeiket, készségeiket, szokásrendszerüket. Szép emberi tulajdonságokat, egymást tisztelő, megértő, segítő, helyes viselkedési normák alapjainak lerakására törekszünk, szeretet teljes de következetes, játékos pedagógiai módszereink alkalmazásával.

Az óvodánkban 2006-tól kezdődően, tudatosan, számos szakmai továbbképzés alkalmával készültünk fel a **Kompetenciaalapú oktatás az óvodában** program alkalmazására, melyet minden csoportunkban alkalmazunk.

Befogadó pedagógiai nevelési gyakorlatunk folyamatában törekszünk arra, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni. Az óvodában valósuljon meg a befogadó (inkluzív) nevelés legtagabb értelmezése, összhangban **az egyenlő hozzáférés elvével.**

Hozzá segítjük a gyermeket, hogy az óvodáskor végére a különbözőségekkel természetes módon legyen képes érzelmileg együtt élni, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá váljon.

A gyermeki személyiség pozitív irányba történő alakítását az óvoda valamennyi munkatársának, az óvodapedagógus és dajka folyamatos és tudatos együttműködése és összehangolt munkája biztosítja.

Feladatunk az intézményi Esélyegyenlőségi intézkedési tervben megfogalmazottak szerint az esélyegyenlőtlenségek további csökkentésére való további törekvés, a minden gyermekre kiterjedő (de különösen a HH-s, HHH-s és SNI-s gyermekekre), gyermekvédelem.

A gyermekei jogok védelme és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a gyermekjóléti szolgálatra, egészségügyi intézményekre is kiterjed az óvodával és a családokkal való érdemi együttműködés.

Mindennek érdekében, a kompetencia alapú és a művészetek eszközeinek alkalmazásával végzett nevelőmunkánk során gyermekeinket olyan ismeretek, tudás, szokásrend birtokába juttatjuk, amelyeket bármilyen **megváltozott körülmények között, cselekvőképes módon tudnak alkalmazni.**

1.5. Általános Pedagógiai Alapelvek: (Óvodai nevelés Országos Alap-programja)

„A gyermek nevelése elsősorban a **család joga és kötelessége**, s ebben az óvoda kiegészítő esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik” (ONOAP)

„Az óvodai nevelésnek a gyermeki **személyiség teljes kibontakoztatására**, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletbe tartásának megerősítésére kell irányulnia az egyenlő hozzáférés biztosításával „(ONOAP) „A gyermeki személyiséget **tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés, bizalom** övezi.”(ONOAP)

„A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges **gondoskodás és védelem** illeti meg.”(ONOAP)

A nevelőmunkát a **tudatosság és tervszerűség** jellemzi. A tudatosan tervezett és szervezett nevelő hatások rendszere teszi lehetővé az egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő személyiségfejlesztést, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. A nevelőmunka alapját a **gyermek** pontos, „naprakész” ismerete képezi.(Ennek írásos rögzítése, a fejlődés nyomon követése minden óvodapedagógus kötelessége)

A **differenciálás** a nevelőmunkában és a tanulásszervezésben egyaránt alapvető fontosságú. Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.

A gyermek tevékenységeinek szervezésében és a fejlesztőmunka során a **játék** elsődlegességét érvényesíteni kell.

A **fejlesztő hatások** mindig a gyermek életkorához, egyéni igényeihez, szükségleteihez igazodjanak. A **figyelem, kivárás, tolerancia, segítségnyújtás, elfogadás, türelem** jelenjen meg a minden napokban. **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek segítése, támogatása.

Biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek. Partnerközpontúság érvényesülése – a partnerek igényeire, elvárásaira figyelő, elégedettségének elnyerésére törekvő intézményi működés kialakítása és biztosítása.

Minden dolgozóra érvényes alapelv: aki az óvodában dolgozik, értéket közvetít, nevel, függetlenül attól, hogy rendelkezik-e erről diplomával. Az óvoda nevelőtestülete munkája során érvényesíti az innovatív pedagógiai törekvéseket. Biztosítani a migráns gyerekek nevelésében az önazonosság megőrzését. ápolását.

1.6.Programunk alapelve:

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem-gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.

KIINDULÁSI PONTJAINK

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszthető, nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, az óvoda összes dolgozója.

Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem,
csakis Rád figyelek, és segítek Neked,
ha szükséged van a segítségemre.”**

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai.

1.7. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszerelője az óvodapedagógus. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvoda dolgozóinak létszáma: 14 fő:

*6 óvónő
2 pedagógiai asszisztens (a megnövekedett SNI gyermekek létszámának ellátásához Tác Község Önkormányzat Képviselő-testületének 108/2017. (IX.21.) számú határozata alapján)
3 dajka
2 konyhai dolgozó
1 fő (félállású udvaros-takarító)*

Iskolai végzettség szerint:

Felsőfokú-főiskolai végzettségű: 6 óvónő

Érettségi+ szakképesített: 2 pedagógiai asszisztens

Érettségi+ szakképesített: 1 dajka

Szakmunkás: 2 dajka, 2 konyhai dolgozó, 1 udvaros-takarító

Pedagógiai munkánkat segíti heti két alkalommal 2 fő gyógypedagógus, egy fő logopédus (utazó).

Nevelőtestületünket a nyitottság, az újra fogékonyság és rugalmasság jellemzi. Nyitottak vagyunk minden pedagógiaileg helyes, a gyermekek testi-lelki szükségleteit kielégítő, fejlődésüket elősegítő új megoldási lehetőségekre, módszerekre.

Továbbképzéseken, tapasztalatcseréken látottakat, hallottakat beépítettük és folyamatosan beépítjük nevelő munkánkba.

Rugalmasan alkalmazkodunk a környezetünkben bekövetkező változásokhoz, új feladatainkhoz.

Az óvodavezető, vezető óvodapedagógus szakon – szakvizsgázott óvodavezetői szakképesítést szerzett. 1 fő fejlesztő pedagógus, és egy fő hagyományismeret területen szerzett szakvizsgás szakképesítést.

A dajkák közül egy érettségizett, és kettő szakmunkás végzettségű.

Az elmúlt *években* részt vettünk különböző továbbképzéseken.

Továbbképzéseinket a jövőben úgy tervezzük, hogy a megszerzett tudással helyi óvodai nevelési programunk minél eredményesebb alkalmazását, megvalósulását segítsük elő.

A nevelőmunkát a teljes nyitva tartásban mi óvónők végezzük. Személyünk mint a nevelésben. Tudjuk, hogy értékfelfogásunk erősen hat a gyermekekre, éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetítünk, és azokat milyen tudatosan képviseljük.

A család és az óvoda között előfordulható értékellentétek oldását tapintatos meggyőzés felvállalásával tesszük, ha ezt kívánják a gyermekek érdekei.

A művészetek tradicionális értékeit közvetítjük. Vállaljuk az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Énekünkkel, mesemondásunkkal, bábozásunkkal, alkotásainkkal esztétikai élményhez juttatjuk gyermekeinket. Fejlesztésükhöz alkalmazunk egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyerekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson. Szakmai tájékozottságunkat, szaktudásunkat fejlesztjük, törekszünk a folyamatos önművelésre. Személyiségvonásainkban a humanizmus, a pedagógiai optimizmus megjelenítését tartjuk értéknek. Arra törekszünk, hogy tetteinket a hitelesség, tapintat és empátia jellemezze.

Egy gyermekcsoport életét két óvónő irányítja, ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy az óvónői párok tudjanak együtt tervezni, szervezni, összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni, pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Fontosnak tartjuk a dajkák bevonását a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak tervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. Szakmai munkánkban, munkatársi kapcsolatainkban őszinte, nyílt véleménnyel segítjük elő a legjobb megoldás kialakítását.

A nevelést segítők körének - a konyhai alkalmazottak, az udvaros - munkája nélkülözhetetlen a melegítő konyhák rendjének megtartásában, az esztétikus, gondozott biztonságos udvar biztosításában. E feladatokat is a vezető óvónő koordinálja, irányítja a pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, feladatainak ellátása során.

A lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket.

1.8. Az óvoda tárgyi feltételei:

Tácon az óvoda mindkét épülete a község központjában helyezkedik el, egy utcában, két szemben lévő épületben.

A telkek alapterületei I. számú 1018 m²; II. számú 868 m².

Az épületek alapterületei: I. 258 m²; II. 159 m².

3 csoportszobával, 2 melegítőkonyhával, folyosókkal, mosdókkal, öltözőkkel, elkülönítővel, irodahelyiséggel rendelkezünk.

A csoportszobák alapterülete 123 m², egy gyermekre 1,6 m² jut. Az udvarok 1470 m², (I. számú 760; II. számú 709) az egy gyermekre jutó 19 m² optimális.

Az 1903 óta óvodaként működő épületünk /I. számú/ többször szorult felújításra. Legutóbb 1992-ben, mikor teljes földem-, tető-, víz-, villanyhálózat, burkolat-, külső- és belső vakolat cserére került sor.

II. számú épületünk 1990-ben egy családi ház átalakításával lett óvodánk része. 2017 nyarán teljes nyílászárócserét valósítottunk meg, amely a szigetelés szempontjából jelentősen befolyásolja az épület gazdaságos energetikai ellátását.

Mindkét épület gázfűtésű és vezetékes ivóvízzel ellátott. Az épületek állagmegóvásáról folyamatosan gondoskodnunk kell. A gyermekek étkeztetését a helyi Vénusz Panzió ellátásával tudjuk megoldani, mert konyáink alapterületeik miatt csak melegítőkonyhaként működhetnek. Csoportszobáink több funkciót töltenek be, óvodai tevékenységek, játék, foglalkozások, étkezések, pihenés színterei.

Felszereltségük jónak mondható, a bútorokat szükség szerint felújítjuk, cseréljük. Játékokat, eszközöket évente vásárolunk a költségvetésből és a szülők segítségével szervezett rendezvények bevételéből.

Mozgásos foglalkozásainkat a csoportszobákban tartjuk.

Az óvodai tanúláshoz szükséges eszközök folyamatos bővítésére költségvetésünk biztosít lehetőséget, de támaszkodunk pályázati lehetőségekre, különböző felajánlásokra is.

Szakmai könyvtárunkat folyamatosan gyarapítjuk, a program eredményes megvalósításának megfelelően újonnan megjelenő kiadványokkal bővítjük. Tudatosan válogatunk az értékes és hasznos könyvekből, melyek felkészülésünket, és a gyermekekkel való foglalkozást segítik.

Az óvoda épületeit, udvarait, berendezéseit úgy alakítjuk ki, hogy a lehető legjobban szolgálják a gyermekek nevelését, fejlesztését, biztonságát.

Arra törekszünk, hogy tiszta, gondozott legyen minden termünk, helyiségünk. Biztosítjuk a gyermekek egészséges életmódját. /lásd: Az egészséges környezet biztosítása című fejezetben/

A gyermekek mozgásának, játéki igényének kielégítéséhez megfelelő játékeszközöket biztosítjuk. /lásd: A különböző játékeszközök biztosítása című fejezetben/

2. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

2.1. Alapvető céljaink:

- ◆ Az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- ◆ Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. Komplex élmények biztosításával, segítségével kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.

2.2. Általános nevelési feladataink:

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-közösségi; az esztétikai; és az intellektuális (értelmi, szellemi) érzelmek differenciálódásával.

- ***Az erkölcsi - közösségi érzelmek alakításának feladatai***

- ⇒ Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése;
- ⇒ Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a szimbólumok, jelek erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség;

- ⇒ A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását;
- ⇒ A gyermek-gyermek, felnőtt - gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat;
- ⇒ Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés;
- ⇒ A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását;
- ⇒ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.

- ***Esztétikai érzelmek alakításának feladatai***

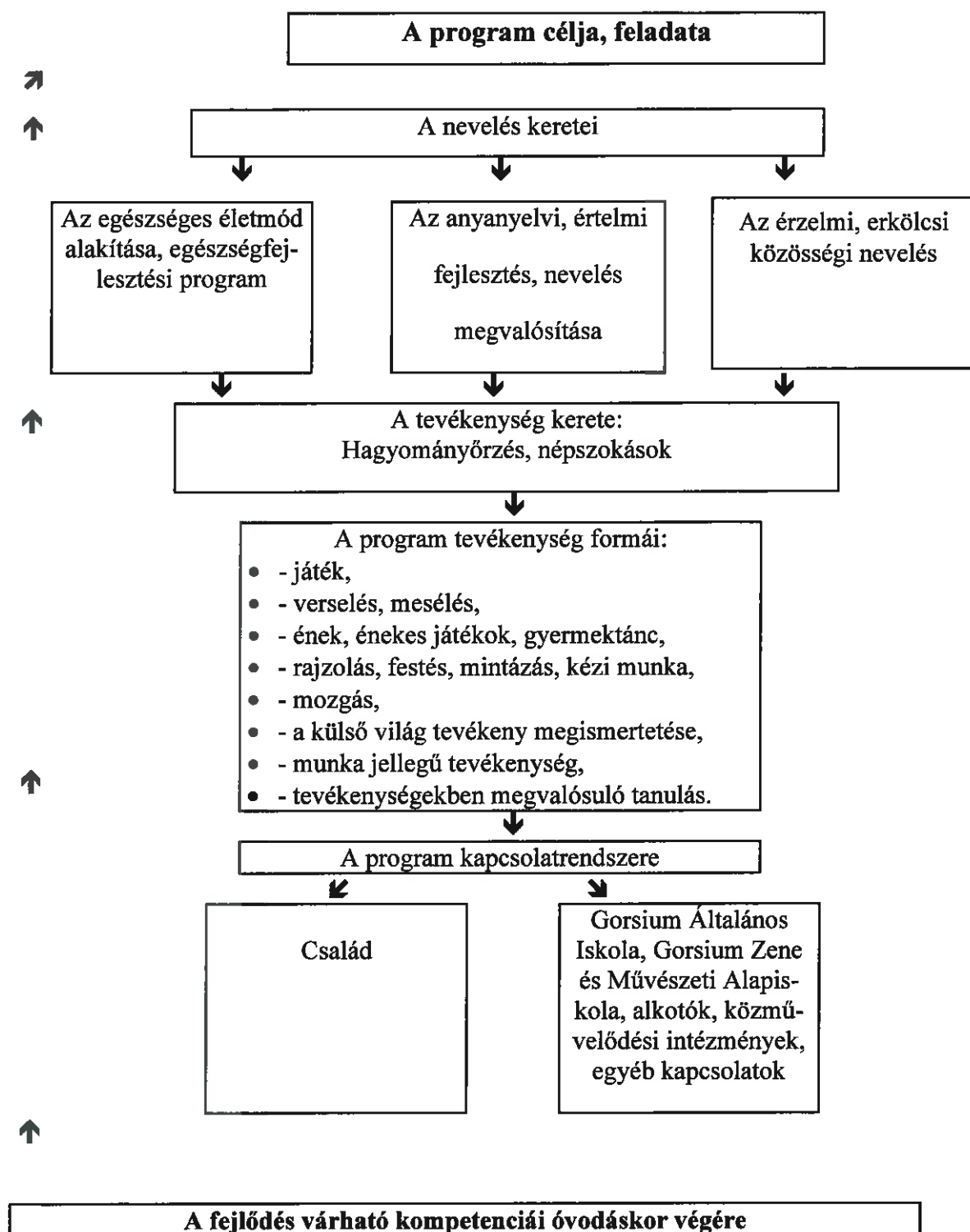
- ⇒ Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása;
- ⇒ Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- ⇒ Az egészséges esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt;
- ⇒ A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség. Képesek legyenek a tárgyi - emberi - természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát;
- ⇒ Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

- ***Az intellektuális (értelmi, szellemi) érzelmek, képességek alakításának feladatai***

- ⇒ Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb - tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását;
- ⇒ A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket - az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra;
- ⇒ A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveltek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását;

- ⇒ A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét;
- ⇒ Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.
- ⇒ A gyermek önmagához képest fejlődik, ennek során kerülni kell a másokhoz való viszonyítgatást.

2.3. A programunk rendszerábrája

2.4. A nevelés kerete

2.4.1. Egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program

Az egészséges életmódra nevelés célja: hogy a gyermekekben kialakuljon az egészséges életvitel igénye, és hogy biztosítsa a megfelelő testi fejlődést számukra.

Az egészség - óvodás korban is - szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget jelent. Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, és az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezeken alapuló szokások kialakításával biztosítjuk az egészséges életmódot. Óvodánk nevelőtestületi szinten kidolgozott egészségmegőrző, egészségvédelmi szokásrendszerrel rendelkezik.

Az óvónő feladatai:

- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének megőrzése, óvása, és a szervezet edzettségének biztosítása
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális, gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezetőszerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzés
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Tartalma:

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása:

Az óvoda feltételrendszere jelentősen befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet - ami megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikusak, nyugtató hatású színharmóniát árasztanak - jó alapot adnak az óvodai nevelő munkához. Figyelembe vesszük az adott feltételeket, kezdeményezzük a hiányok pótlását, ellenőrizzük a felszerelés megfelelő állapotát, azokat karbantartjuk. A felszerelés megóvásában, a környezet ápolásában, védelmében a gyerekekkel együtt tevékenyen veszünk részt.

Az **óvoda udvara** az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodások sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyerekek szinte az egész napjukat kint tölthetik.

Az I. számú óvoda udvarán a két nagyobb korosztály játszik együtt. Mindkét életkornak megfelelő mozgásfejlesztő eszközök vannak, amelyek különböző típusú mozgásokra adnak lehetőséget. A gyermekek bármikor megtalálhatják óvónőjüket, és a különböző életkorú gyermekeknek lehetőségük van az együttjátszásra.

A II. számú óvoda udvara főként az 5-6-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő udvari játékokkal van felszerelve. Jelen nevelési évben (2017/2018) a kiscsoportosok tartózkodnak itt. Ezt az indokolta, hogy ez a székhely épület, és az óvodavezető kiscsoportot kezdett. A lehetőségekhez mérten igyekszünk minél többet együtt tartózkodni valamelyik épület udvarán. Jó alkalmak erre a közös rendezvények, és a délelőtti együttes szervezése.

A nyugodt légkör megteremtése érdekében a különböző játéktevékenységekhez elkülönített **csoportszoba** - részeket, sarkokat alakítunk ki. Legyen mesesarok, a személyes perceknek, a napi meséléseknek, a drámajátékoknak a színtere. A természetsarokban a gyerekek összegyűjthetik a mikro-csoportos séták során talált „kincseket”, az évszakra jellemző terméseket, leveleket stb. Ajánlott valamilyen kisállat is, ami minden gyereknek nagy élményt jelent. A jó közérzethez hozzátartozik az is, hogy a csoportszobák a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő méretű, esztétikus, kényelmes bútorokkal legyenek felszerelve. A bútorok használati tárgyak, játékok könnyen tisztíthatóak, esztétikusak, balesetmentesek legyenek. A délutáni pihenést kényelmes, nagyméretű fektetők biztosítják. A gyermekeknek jellel ellátott saját ágyneműt és pizsamát hozzanak a szülők.

Az **öltöző** a kényelmes öltözést - vetkőzést szolgálja. Minden gyermeknek legyen külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca, mert a zsúfoltság a higiénés szempontok figyelembe vétele mellett a rendetlenség látszatát kelti, így nyugtalanítólag hat a gyermekekre. Az öltözőben a szülőket egy esztétikus hirdetőtáblán tájékoztatjuk, ahol kétheti időszakokra lebontva megismerkedhetnek a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseivel és eredményeivel, illetve az egyéb aktuális tudnivalókkal, közleményekkel.

A **mosdóban** és a WC-ben szintén a gyerekek testi adottságainak megfelelő méretű eszközök segítik a tevékenységek elvégzését. A szükségletek nyugodt kielégítéséhez a WC-keket függetlenül különítjük el. Minden gyermeknek legyen saját törölközője, fésűje, fogmosó felszerelése. Rendszeres tisztántartásukról gondoskodunk. A tisztálkodási tevékenységek szokásait rögzítjük képi formában is, a többszori érzékelési lehetőség biztosítása miatt.

A programhoz az I. számú épületben lévő 5x5 méteres helyiséget rendeztük be **fejlesztő - szobának**, a folyosón **ovigalériát** alakítottunk ki.

A gyermekek által használt helyiségekben **vizuális jelekkel** segítjük a szokások beidegződését.

Az óvodai felvétel után – a nyári időszakban – anamnézist készítünk a gyermekekről, s kitöltjük – a szülők segítségével – az „Információ gyermeke neveléséhez” című igényfelmérő lapot. Ezzel indítjuk el az ismerkedés folyamatát.

A gyermekek gondozásának záloga az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a **természetes testközelség** megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden kisgyermeknél másképpen alakul, ezért a szokások kialakításánál figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, adottságokat, és a fokozatosság elvét betartva arra törekszünk, hogy a gyerekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét már az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk. A 3-4 éves gyerekekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, illetve azok sorrendjét. Később fokozatosan, önállóan is el tudják végezni a testápolási teendőket. Az egy csoportban dolgozó **óvónők és dajkák** állapotodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetével, az azonos gyakoroltatás érdekében. Az I. számú óvodában, a két csoportban szintén össze kell hangolni a munkát, hogy az egyes csoportokba járó gyermekek ne akadályozzák egymást a teendők elvégzésében. Mivel a WC illetve a mos-

dó két külön helyiségben található, arra ügyelnünk kell, hogy a kisebbek számára mindig legyen elérhető közelségben egy-egy felnőtt, akitől szükség esetén segítséget tud kérni. A II. számú épületben a testápolási teendőket úgy kell megszerveznünk, hogy azt folyamatosan, társaik zavarása, akadályozása nélkül végezhessék el a gyerekek.

Személyi higiéné:

A **testápolás** a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a család gondozási szokásait lehetőség szerint össze kell hangolni, különös tekintettel a hátrányos, és veszélyeztetett helyzetű gyermekekre. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket. Biztosítjuk, hogy a bőr- és hajápolás, az orr tisztántartása illetve a WC használat a nap bármely szakaszában megvalósítható legyen a gyermekek igényeit illetve az óvodában végzett tevékenységeket figyelembe véve. A fogápolás ebéd után történjen meg! Biztosítjuk minden gyerek számára a saját törölközőt, fésűt, fogápoló szereket.

E tevékenységekhez kapcsolódóan a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására is fokozott figyelmet fordítunk:

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása

Az **öltözködés** védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyerekek ízlését, önállóságát is. Kérjük a szülőket, hogy a gyermekek öltözéke célszerű, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen. A kényelmes, sportos pamutruhák a szabad mozgást biztosítják, így a gyermekek bármilyen tevékenységet szívesen, örömmel végeznek bennük. Az öltözöszekrényekben mindig legyen tartalék fehérnemű, nadrág, pulóver, rövid ujjú póló. A meleg nyári napokon pedig kispadrág, szoknya esetleg fürdőruha. A váltócipő lehetőleg ne sarok nélküli papucs vagy cipő legyen, mert ez lúdtalpat idézhet elő! A téli időszakban, a tornaszakban is legyen meleg alsó és felsőruházat. Az ízlésformálást, a jó közérzetet ápolt, gondozott megjelenésünkkel is biztosítjuk!

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A **mindennapi mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyerekek minél többet tartózkodhassanak a szabadban, hogy szervezetük minél jobban alkalmazkodni tudjon az időjárás változásaihoz. A természetes nagymozgások illetve az egyes mozgás elemek egyéni gyakorlása, és a néhány perces szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgál-

ják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A rövid ideig tartó, szervezett mikro-csoportos séták is hozzájárulnak a mozgásszükséglet kielégítéséhez.

A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenció fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartását javítjuk. A mindennapos szervezett mozgások során feltétlenül gyakoroltatjuk a testtartást javító, és a lábboltozatot erősítő mozgásformákat. A zenés torna a gyermekek kedvelt elfoglaltsága, változatosan biztosítja a mozgásformák gyakorlását. Az egészséges életmódot a **mindennapi edzési** lehetőséggel is biztosítjuk. Erre legtöbb alkalommal a szabadban tartózkodás során kerülhet sor, ez növeli a gyerekek ellenálló képességét, megfelelő öltözettel megelőzhetjük a betegségeket. A gyermekek minden nap – rossz idő esetén a fedett teraszon – tartózkodjanak a friss levegőn!

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében szervezünk **napi kocogó futó** lehetőségeket. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntsék el, hogy mennyit futnak. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzőleg hatnak rájuk és fokozzák a szív jó vér-ellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a víz edző hatását is érzékelik meg az óvodában. Jó idő esetén az óvoda udvarán pancsoljanak, zuhanyozzanak /a zuhanyzót egy fára kötött locsoló is helyettesítheti/. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni érzékenységét. A vizes edzés legyen mindenkor önkéntes. Edzési lehetőség a rollerezés, kerékpározás, és a téli időszakban a szánkózás, csúszkálás. A szervezett edzési programok maximális ideje 10-20 perc. A kondicionáló mozgások adjanak igazi felfrissülést, felüdülést a gyermekeknek.

Pihenés:

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. Jó, ha minden gyereknek van pizsamája, és nem a napközben viselt, esetleg piszkos ruhában fekszik le, és nem abba izzad bele. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság *és a biztonság*. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat, ne maradjon el egyszer sem! Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyerekek az dúdolók hatására kialakult szenderegés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvás igénye. A nagyobb gyermekeknek lehetővé tesszük, hogy csendes tevékenységgel foglalják el magukat. Nyári hónapokban az iskolába felvett gyermekeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha külön igényük van rá. Ezzel is előkészítjük őket a kisiskolás napirendje szerinti életre. A 3-4 éves gyerekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizeznek. Ennek oka általában pszi-

chés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. Óvakodunk a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással elkülönítve ápoljuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

Egészséges táplálkozás:

A fejlődés egyik alapfeltétele a **táplálkozás**, amely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja.

A gyermekek napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják, ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos, és megfelelő tápanyag összetételű legyen. *Vitaminszükségletük kiegészítése érdekében hétfőnként ún. „gyümölcsnapot” tartunk. A gyermekek által hozott egy-egy szem gyümölcsből salátát készítünk, vagy tisztítás után, szeletelve adjuk számukra. A hét többi napján is ebből a gyümölcsmennyiségből fogyasztanak a gyerekek. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével élve.*

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával fogadjuk el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást, később ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak. A szépen megterített asztal, az étkezési szokások elsajátítása lehetővé teszi a kulturált étkezés fokozatos kialakulását. Mindenki annyi ételt, italt fogyasszon, amennyi jól esik neki!

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban – minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nem csak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten

(étrend-összeállításon), óvónői találékonyságon és ötletességen (egészségpedagógiai kultúráltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs (2) gyümölcs, zöldség, (3) hús, hal, tojás, (4) tej és tejtermék, (5) olaj, vaj, margarin, zsír

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése:

A bántalmazás, erőszak megelőzés

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiéniás feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet. Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kell kérnie a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermekvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések, mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A balesetek megelőzése érdekében fokozottan figyelemmel kísérjük azokat a berendezési, használati és foglalkozási eszközeinket, melyek esetleg balesetet okozhatnak. A sérült eszközöket, játékokat azonnal el kell távolítani a gyermekek közeléből. Baleset bekövetkezése esetén az elsődleges ellátás elsősorban az óvodapedagógus feladata, de minden óvodai dolgozónak rendelkeznie kell az elsősegélynyújtás alapvető ismereteivel, teendőivel. Ennek érdekében elsősegélynyújtással kapcsolatos ismereteinket felfrissítjük, folyamatosan megújítjuk.

A fejlődés várható kompetenciái óvodáskor végén

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek tudnak teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, fésülni
- ✓ Tudnak a tisztálkodási eszközökre vigyázni, helyükre teszik azokat. Zsebkecskőjüket tudják önállóan használni köhögéskor, trüsszentéskor egyaránt
- ✓ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból, próbálkoznak az ételmerítéssel
- ✓ Készség szinten tudják használni a kanalat, a villát
- ✓ Tudnak esztétikusan megteríteni, és higiénikusan étkezni
- ✓ Étkezés közben halkán beszélgetnek
- ✓ Teljesen önállóan öltöznek
- ✓ Tudják ruhájukat ki- és begombolni, esztétikusan összehajtván a polcra helyezni, cipőjüket bekötni, befűzni
- ✓ Ügyelnek saját külsőjükre, környezetükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés
- ✓ A mindennapos edzés hatására, az egyéni sajátosságait figyelembe véve – jó állóképességgel, edzettséggel rendelkeznek

2.4.2. Érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi és egyéni nevelés célja: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. Az óvoda nevelőtestületi szinten kidolgozott közösségi szokásrendszerrel, normarendszerrel rendelkezik.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban migráns) gyermekek óvodai nevelésében biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét. Bármilyen nemzetiségű, származású gyermek összes szükségletére odafigyelünk, szükségleteit kielégítjük.

Az esélyegyenlőség biztosításával kívánjuk bármely fogyatékkal élő gyermek szükségleteit kielégíteni.

Az óvónő feladatai:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése, fenntartása a befogadástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Tartalma:

1.) Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése, fenntartása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségben belül az érzelmek dominálnak, elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben** kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban mi óvónők tervezünk meg, de adunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.

5-6-7 évesek mozoghassanak szabadon csoportszobában, mosdóban, WC-n, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, ami sajátos, egyéni színerezetű légkört biztosít és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segítjük elő azzal is, hogy minden gyereknek tároló helyet biztosítunk ahová saját eszközeit, játékait, a mikro-csoportos sétán gyűjtött „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóján halk zene segítségével nyugalmat árasztó miliót teremtünk.

A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, melyet már az óvodába lépés előtt megalapozunk (előzetes családlátogatás, közös óvodalátogatás, ajándék, tájékoztató köszöntő levél).

Az előző nevelési év tavaszán a védőnő segítségével összegyűjtjük az óvodába jövő gyermekek nevét, majd kapcsolatba lépünk a szülőkkel. Meghívjuk az édesanyát és gyermekét óvodánkba, hogy ismerkedjenek meg a kiscsoport életével.

A beiratkozás is lehetőséget ad az ismerkedésre, közös játékra. A gyermekek ajándékozásával, a családlátogatással segítjük a gyermeket érzelmileg közelebb hozni az óvónőhöz, óvodához. Az óvodába lépést megelőzően (aug. utolsó hetében) ún. „Óvodára hangoló,, hetet tartunk az újonnan érkező kiscsoportos gyermekek számára. Délután 4-6 óráig közös tevékenységek által ismerkedhetnek az óvó nénikkel, dajka nénikkel. Továbbá a szülőknek a „rendkívüli szülőértekezlet” megszervezése is fontos feladatunk. Ekkor a szülőkkel megbeszéljük az elkövetkezendő időszak feladatait, a befogadás menetét. Otthon a gyermekeket készítsék fel az óvodai életre /pozitív hatás legyen/.

Nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván meg a 3-4 éves gyermekek beszoktatása.

A befogadás időszakában lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha igényeli a szülő vagy a gyermek érdekében szükséges, akkor minél hosszabb időn keresztül vegyen részt a szülő a befogadásban.

A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait.

A befogadásban mindkét óvónő részt vesz, a dajkával közösen, gondosan előkészítik ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogatjuk ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így a jel is vonzóvá válik, legyen ez az első óvodai esztétikai élménye.

A befogadás során viselkedési normákat tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedését. A befogadás ideje alatt a gyermekek hozzák el magukkal azokat a tárgyakat, amelyek-

hez ragaszkodnak. Az érzelmek a megszokottság, az illat melyek egy tárgyhoz, játékhoz kötődnek, megnyugtatják a gyermeket és biztonságérzetet adnak neki. Ezek a tárgyak napközben és alváskor is előkerülhetnek.

A sok érdekes, izléses játék mellett személyes kapcsolattal, mesével, ölbeli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is meglephetik a kicsiket egy-egy szép verssel, mesével, énekes játékkal.

A délutáni pihenésnél az új gyermeket külön szeretettel vesszük körül. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében leülünk közéjük, mesélünk és altatódalokat dúdolgatunk nekik. Különös türelemmel, tapintattal mutatjuk be testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat és azok használatát. Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető élet szükséges**. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Az érdektelen gyermekekre külön figyelmet szentelünk, hogy mielőbb kiderítsük érdektelenségük okát, mert befolyásolásukat csak így tudjuk elindítani.

Igyekszünk minél több programot szervezni a kisebb és nagyobb gyermekek együttműködésére.

A két épületben folyó munka miatt is szükséges, hogy a kicsik és a nagy óvodások minél több közös programba vegyenek részt, melyek az összetartozás érzését segítik. (Pl.: kirándulások, bábelőadás megtekintése, szüretelés, farsangolás stb.)

2.) *A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.*

A gyermekek pozitív kapcsolata úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz haté-

kony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni.

A gyermekek neveléséhez jó kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. A bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerhetjük ami elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. Segítsük a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

Az óvónő próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket. A parancsolás helyett igyekezzen kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átérzést. A gyermek mágikus képzelete sokat segíthet a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításában.

Az óvónő magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

A gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, a pontos határok megjelölésével. Tehát a nagy szabadság, a világos határok azt jelentik, hogy röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg azt, amit akarunk, vagy amit nem akarunk.

Többszöri „határátlépésnél” konzekvenciákat, következményeket vezetünk be, ugyanakkor lehetőséget adunk a javításra. Kialakítjuk a közösségi élet szabályait.

Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, úgy formáljuk, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg élik át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését. Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.

A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgatjuk meg, hogy véleményt tudjunk mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek saját felelőssége erősödjön. Fontos szerepe van az egyéni bánásmód biztosításának, ami segíti, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően váljanak a közösség tagjaivá. Bátorítsunk minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.

Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni kell.

A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével.

Minden gyermeknek személyes perceket biztosítunk a jó kapcsolat megerősítésére. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzések elfogadása s megfogalmazása is kapjon hangot.

A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélgetőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzzük a megbántást, hibáztatást, gyakori bírálgatást, kioktatást, kiabálást, panaszkodást, prédikálást. A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalma és az a szemlélet, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni. Tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra.

Örömmel dicsérettel jelezzük, és félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat.

A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsöket megszüntetheti.

Közösségfejlesztő pedagógiai munkánkat az odafigyelés, meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása hatja át, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

Elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését.

Sok játékos eszközt használunk az egyéni jellemzők kimutatásához. (Pl.: születésnap tábla, életkorokat mutató tábla, „**Megérkeztem, itt vagyok!**” - jelzőtábla, súly és magasságmérő tábla, stb.)

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben is nyilvánosságra tudják hozni.
- ✓ Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásszabályainak betartása.
- ✓ Figyelmeztetik egymást a szabályok megszegése esetén.
- ✓ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ✓ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ✓ A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- ✓ Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- ✓ A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- ✓ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ✓ A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.

- ✓ Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.
- ✓ Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ✓ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ✓ Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

2.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának célja: Az anyanyelv megismertetésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikációs képesség megalapozása, a szókinccs és szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.

Mindenki meg tudja érteni mindenkit, a közlésnek legyen tartalma és az fontos legyen valakinek. A gyermekek értelmi képességeinek, kreativitásának fejlesztése.

Az óvónő feladatai:

- Minta és modelladás, szabálykövetítés megteremtése.
- Beszélő környezettel a kommunikáló képesség, a beszélő magatartás fejlesztése.
- A természetes beszélő- és kommunikációs kedv kialakítása és fenntartása élménybeágyazottan, komplex jelleggel és tapasztalatszerzéssel valamennyi tevékenységforma keretében.
- A gyermekek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló, a gyermekek meglévő tapasztalatait, ismereteit figyelembe vevő, változatos tevékenységi lehetőségek megteremtése.

Tartalom:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. (Minden tevékenységi területben megjelenik.)

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával, kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, bővítse szókinccsüket, adjon lehetőséget metakommunikációs ismereteik bővítésére. Az óvoda-

pedagógus és a gyermek párbeszéde a társalgási formákon túl alapvetően nyelvtani kategóriák kialakulását is elősegítik. Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelmet fordítson az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására.

Programunk sajátossága, hogy az anyanyelvi játékok számára elegendő időt biztosítunk, alkalmazkodva a gyermek életkori sajátosságához- és ezeket, a játékokat beépítjük a mindennapi életünkbe. Programunk folyamatosan biztosít a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az óvodapedagógusok tudatosan és tervszerűen biztosítják a gyermekek fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. Kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét (értelmi képességek:érzékelés, észlelés,emlékezet,figyelem,képzület,gondolkodás) tehetségét, kreativitását,fejlődési ütemét, segítse tehetségük kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetből való felzárkóztatásában.

2.4.4. A program napirendje

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvónő érzelmgazdagsága, az óvodai élet egészének átgondoltsága.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidülhet, majd a legnagyobbaknál az 1 órás pihenés is megszűnhet.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire. A napirendben szintén jelöljük a játékidőt, ami legalább 5-6 óra. A frontális fejlesztések mellett meghatározzuk az egyéni és mikro-csoportos fejlesztéseket is.

Az állandóan és/vagy ciklusosan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak a csoportok életében.

Időtartam	Tevékenység	
6 ³⁰ -10 ³⁰	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	
	- Személyes percek -	
	Tevékenységekben megvalósuló egyéni és mikro-csoportos tevékenységek:	JÁ
	- Rajz, festés mintázás, kézimunka	T
	- Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	É
	- A külső világ tevékeny megismerése	K
	- Részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján	
	- Testápolási teendők	
	- Tízórai	
	- Verselés, mesélés	
	- <i>Zenés mozgásos percek</i>	
10 ³⁰ -12 ⁰⁰	JÁTÉK A SZABADBAN	J
	Mikro-csoportos séta	Á
	Énekes játékok, <i>természet változásainak megfigyelése, megfigyeltetése</i> az udvaron	T
	Edzés: kocogás, futás, mozgásos játékok	É
		K
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Ebéd Testápolási teendők	
13 ⁰⁰ -15 ³⁰	Pihenés, alvás mesével, altatóval Testápolási tevékenységek Uzsonna	
15 ³⁰ -17 ⁰⁰	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN ÉS A SZABADBAN	J
	<i>Részképesség-fejlesztés, egyéni szükségletek szerint</i>	Á
	Szabadon választható szolgáltatások.	TÉ
	Hazatávozás	K

3. A PROGRAM TARTALMI KERETE

3.1. Hagyományőrzés, népszokások

Óvodánkban tartott jeles napok időrendben, s azok tartalmai:

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekinti. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a népiességet, örömet és a követendőket. Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. A népi kultúra gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról-szájra hagyományozódik. Arra törekszünk, hogy ismerjük, megszerettjük a népszokások eredetét, azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra teszünk szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismertetünk meg. Lakóhelyünk hagyományából merítünk, gyűjtünk. Fontos feladatunk az itt élő emberek értékeinek bemutatása is. A hagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban.

Vers, mese, dramatikus játék:

(Népmesék, mondókák, közmondások rímek, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések)

Ének, énekes játékok, zenehallgatás:

(mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok hangszeres népzene)

Rajz, mintázás, kézimunka:

(tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfüzés, agyagozás, korongozás, mézeskalácssütés, nemezelés)

A környezet tevékeny megszerettetése:

(találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások)

Mozgás, mozgásos játékok:

(ügyességi és sportjátékok)

Az óvodában ünnepelhető jeles napok (az őszi, téli, tavaszi jeles napjai)

- ◊ Születésnapok megtartása (folyamatosan)
- ◊ Mihály nap (szeptember 29.)
- ◊ Szüret (október 15-től)
- ◊ Advent (november 30 utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

- ◇ Karácsony (december 24-25-26)
- ◇ Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)
- ◇ Március 15.
- ◇ Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- ◇ Május elseje (majális)
- ◇ Anyák napja, gyermeknap
- ◇ Pünkösd (húsvét utáni 50. Napon)
- ◇ Évzáró
- ◇ Nemzeti összetartozás napja

A hagyomány-ápolás ajánlott tartalmai korcsoportonként.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészülettel vezetünk be, amelyhez a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységeket biztosítunk. A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttmunkálkodás, tervezgetés, örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

A fenti tartalmakat kiegészítjük (életkori sajátosságok figyelembe vételével) a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ”Tűz”, „Víz” „Föld”, „Levegő” tématervjavaslatainak anyagaival, illetve a kiegészítő segédletekben található ajánlásokkal.

Az őszi jeles napjai, ünnepei

Mihály nap (szeptember 29.)

3-4 évesek

Figyelgessék a nagyok betakarító munkáját, őszi tevékenységét. Tapasztalják meg a természet változását, feküdjenek az avarba. Végezzék irányítással a termések gyűjtését, figyeljék, hogyan történik tárolásuk, mit készít belőlük az óvónő a Mihály-napi előkészület során. Hallgassanak állatokról népmeséket, mondókákat, szép őszi dalokat.

4-5 évesek

A közösen készített kalendáriumon kövessék a jeles napokat. Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, díszítsék velük csoportszobájukat. Figyeljék az állatok viselkedését, takarítsák be a termést, végezzenek befőzést az óvónő segítségével. Segítséggel készítsenek ehető terméshabokat. Morzsoljanak kukoricát. Tanuljanak névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmust. Süszenek mézeskalácsot vagy perezet, készítsenek vásárfiákat, egyszerűbb népi játékszereket. Kedvük szerint vegyenek részt a vásári forgatagban. Ismerkedjenek meg népi hangszerekkel, népzenevel.

5-6-7 évesek

Készítsenek kalendáriumot, figyeljék igazak-e a népi jóslások. Ismerjenek meg néhány találós kérdést, közmondást, vásárról mesét, verset, dalt. Főzzék be a betakarított gyümölcsöt. Végezzenek őszi munkát a kiskertben, ültessék cserépbe a fagyot nem tűrő növényt. Segítséggel rendezzék be a vásár helyszínét, árulják portékáikat. Népzenere táncoljanak egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal. Játsszanak énekes népi játékokat, ismerjenek meg néhány ügyességi és sportjátékot.

(pl: kakasviadal, zsákban futás)

Szüret (október 15-től)

3-4 évesek

Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretéről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a mulatságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot. Szüretet a nagycsoportosok szervezik.

4-5 évesek

Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. Vegyenek részt a szüret előkészítésében: dugják el a gyümölcsöt, süssenek pogácsát.

Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten: játsszanak népi játékot, préseljék a mustot táncoljanak népzeneire. (nagycsoportban)

5-6-7 évesek

Szervezzenek szüreti mulatságot az óvónők segítségével. Díszítsenek kaput gyümölcsökkel süssenek pogácsát. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játsszanak szüreti népi játékot szemezzék darálják , préseljék a szőlőt. Készítsenek termékekből egyszerű hangszereket. (pl: dióhéj pengető, csutkamuzsika) A községi szüreti felvonulás élményeinek feldolgozása.

A tél jeles napjai, ünnepei

Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

Borbála nap (december 4.)

Mikulás (december 6.)

Luca nap (december 13)

Karácsony (december 24, 25, 26.)

3-4 évesek

Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva.

Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágot, az vetett Luca-búzát. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.

4-5 évesek

Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mik a további feladatok. Tegyék vízbe a cseresznyeágot, vessenek Luca-búzát, mártsanak gyertyát, fényesítsenek almát, fessenek ablakra, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszet nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát. Egyenek almát, mézes diót, gyűjtsák meg a gyertyát.

5-6-7 évesek

Önállóan, de az óvónőjük irányításával készítsenek adventi naptárt és koszorút. A megbeszélte feladatokból bontsanak ki egyet naponta és oldják meg a kijelölt feladatot. Luca napján kotyoljanak másik csoportokban, tanuljanak kotyoló mondókát, verset a Mikulásnak és karácsonynak. Luca-naptárt is készítsenek és figyeljék az időjárását. Bevált-e a Katalin napi jóslat? Főzzenek szaloncukrot, készítsenek asztaldíszet, öntsenek gyertyát.

Az étkezési szokásokhoz, süssenek tököst, gerezdeljenek almát, törjenek diót. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.

Farsang (vízkeresztől, hamvazó szerdáig)

- télbúcsúztató népszokás -

3-4 évesek

Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, ha kedvük van táncoljanak, utánozzák az óvónő táncos mozdulatait.

4-5 évesek

Díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek zsákbamacskához tárgyakat, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás mesét, verset.

5-6-7 évesek

Tanuljanak farsangi dalt, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében. Vegyenek részt a zsákbamaczka kihúzásában, hívogassák társaikat a multságba. Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

A tavasz jeles napjai, ünnepei

Március 15.

3-4 évesek

Tanuljanak rövid katonás verseket, énekeket. Fessenek nemzeti színű zászlót. Vegyenek részt katonás játékokban. Sétáljanak a zászlókkal feldíszített faluban. Az óvónőjüktől halljanak a nemzeti ünnepről szóló dalokat, verseket.

4-5 évesek

Énekeljenek, mondókázzanak, tanuljanak verset az ünnepnek megfelelően. Csákovával a fejkön meneteljenek.

Nézegessenek huszáros képeket.

Tűzzenek zászlót a falu emlékművénél.

5-6-7 évesek

Fessenek kokárdát, zászlót.

Vegyenek részt a falu ünnepségén az óvodában tanult dalokkal, versekkel körjátékokkal.

Húsvét

Határkerülés, zöldág hordás, komálás, komatál hordás, locsolkodás, tojásjátékok.

3-4 évesek

Tanuljanak locsolóverset, berzseljenek tojást óvónőjük segítségével. Locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás-játékokban.

Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

4-5 évesek

Tegyenek nagyobb sétát a környéken, írjanak tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat.

5-6-7 évesek

Díszítsék az ablakot festéssel. A tavaszi határkerülést tegyék meg, jó messze a határba. Tanuljanak mondókát locsoláshoz, komáláshoz, dalt a komatál küldéshez. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvónőket, a lányok készítsenek tojást maratással vagy karcollással. Komáljanak a barátok egymással, süssenek a komatálban süteményt és komáljanak választott csoporttal.

Május elseje

3-4 évesek

Az óvónő és a nagyok által feldíszített fát járják körbe, tavaszi dalokat énekelve.

4-5 évesek

Egyszerűbb díszeket készíthetnek a májuszára, segíthetnek díszíteni is.

5-6-7 évesek

Maguk készítik a díszeket a fára, közösen rakják fel. A fákkal rendezzünk versenyt, hogy ki tud felmászni az egyes felaggatott tárgyakért a fára.

Anyák napja

Gyermeknap

3-4 évesek

Tanuljanak anyák napi verset. Virággal, saját kezűleg készített ajándékkal köszöntsék az édesanyákat. Bensőséges, szeretetteljes hangulatot teremtünk. Nem a szerepeltetés a célunk. Szülőkkel közös játék a gyermeknapon..

4-5 évesek

Rövid anyák napi versekből összeállítás. Közös játék az anyuval, mamával. Meghitt, ünnepi hangulat. Ajándék átadása.

Versenyek gyermeknapon, ahol a családtagok is besegíthetnek. Együttjátszás öröme.

Kirándulás a nagycsoporttal (pl.: Budapestre az Állatkertbe)

5-6-7 évesek

Készítsünk anyák napjára meglepetést!

Szeretetteljes, bensőséges hangulat. Egyéni szereplés, csak „anyukámnak”, „nagymamámnak” szól.

Közös játék a szülőkkel gyermeknapon.

Középső csoportosokkal kirándulás Budapestre az Állatkertbe.

A nyár jeles napjai, ünnepei

Évzáró

Pünkösöd

3-4 évesek

Évzáróra az évközben tanultakból állítunk össze rövid műsort. A kiscsoportosok elkészönnék az iskolába menöktööl.

4-5 évesek

Évzáróra az évközben tanultakból összeállítás, esetleg mesedramatizálás. Pünkösdi játék tanulása. Nagycsoportosok búcsúztatása.

5-6-7 évesek

Évzáróra a három év folyamán tanultakból műsor, esetleg mesedramatizálás, pünkösdi játék. A gyerekek versekkel, mesékkal, dalokkal, játékokkal búcsúznak az óvodától, pajtásaiktól a felnöttektööl.

Nemzeti összetartozás napja

3-4 évesek

Közös élmények a nagyobbakkal. Éljk át az összetartozás, együttlét érzését, örömet.

4-5 évesek

Segítsenek a kisebbeknek az együttes tevékenységekben, közös játékokban.

5-6-7 évesek

Önállóan készítsenek eszközöket, játékokat a kisebbeknek. Legyenek ismereteik hazánkról, Magyarországról. Szerezzenek ismereteket más népekről, jellegzetességeikről. Vonják be a kisebbeket a közös tevékenységekbe. (térkép készítés, zárzó díszítés, színezés, festés)

4. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

4.1. Tevékenységbe integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja: a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás.

Az óvónő feladatai:

1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (léggör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények), a szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
2. A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
3. A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékba.
4. Az óvónő játéksegítő módszerei.

Tartalma:

1.) A játékhoz szükséges feltételek biztosítása...

Alkotó kedvű léggörc olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti azt meg, milyen helyet választ, mennyi ideig tart a játék. Mindezekhez biztosítjuk a feltételeket. Ha szükségesnek látjuk, újabb ötleteket adunk a játék további folytatásához. A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott léggör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív léggör segíti a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Kezdeményezésünkre a gyermekek szívesen vegyenek részt az énekes, mozgásos játékokban. A képességfejlesztő játékoknál a gyermekek szabadon választhassanak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. A kezdeményezett játékokhoz biztosítjuk a megfelelő eszközöket, szabályokat és helyet. Az együttjátszás során őszinte, mély átérzésre serkentjük a gyermekeket.

Humoros szavakat, tréfás kifejezéseket használunk az oldott léggör érdekében.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A csoportszobákban többféle állandó és **variálható kuckót** alakítunk ki. A gyerekeknek lehetőséget biztosítunk arra is, hogy segítségünkkel, vagy akár önállóan megfelelő helyet alakítsanak ki játékukhoz.

Kiemelkedően fontos a különösen esztétikus és meghitt **mesesarok** melynek kialakításával a dramatizálás, bábozás helyét is biztosítjuk. Itt tárolhatjuk a kellékekkel teli „kincsesládát” is.

A séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet.

A rajzolásnak, festésnek, korongozásnak, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak is állandó helyet biztosítunk. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök a játékidő egész folyamán a gyermekek rendelkezésére állnak.

Az udvar biztosította nagy szabad tér hatására arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Segítjük az udvari szerepjáték kibontakozását. (pl: népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, ügyességi és sportjátékok feltételeinek megteremtésével stb.)

A játékhöz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játék folyamatoságát a folyamatos napirend biztosítja, így a gyermekek egybefüggően a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül.

A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszhatnak, egyedül, egymás mellett, néha összevevődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszhatnak. Ezt a játékot figyelemmel kísérjük. Amennyiben a gyermekek játéka már felbomlóban van, s azt a körülmények miatt szükségesnek látjuk, más játékot ajánlunk fel számukra.

Biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságuk, mint az állhatatosság, kialakulhasson.

Törekszünk arra, hogy a gyerekeknek minél több idejük legyen az udvari játéktevékenységekhez.

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Ezért a játékhöz olyan eszközöket is biztosítunk, melyek ízléses, praktikus, egyszerű, félkész játékok, hogy sokféle ötletre, játékfajtára ihlessenek.

A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (fodrász, orvos stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket a szerepjátékra, harmadsorban az esztétikai neveléshez (mese, vers, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.

A 4-5-6-7 éves korosztálynak bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg vagy mikro-csoportban velünk vagy egyedül játszanak.

Az udvari játékok zömmel a gyermekek nagymozgását elégítik ki, de ha az időjárás megengedi, csoportszobai játékok is kikerülnek az udvarra és itt is megteremtjük a nyugodt, kreatív játék feltételeit. (barkácsolás, rajzolás, festés, konstruálás stb.)

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra átélhessék a játékban is.

Kiemelt szerepet tulajdonítunk a mikro-csoportos sétáknak, erdei óvodai programoknak. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutakozzon a gyermekek tapasztalatgazdagságában.

2.) A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék. Ezért lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait megismerjék, így a véletlen cselekvéshez örömezés társul. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, s játékunkkal mintát adunk a játékok helyes használatához, elrakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hat a laterális dominancia kialakulására.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb, nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakogat.

Segítjük a gyermekek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Magunk is vállalunk szerepeket, hogy ezáltal mintát nyújtsunk a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a papás-mamás, fodrászos, orvosos, kalauzos játék, melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a „mintha” helyzetek megteremtéséhez.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Az egyszerű mesék megjelenítésében modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben a gyermekek használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először a mi előadásunkban jelenik meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ez a báb a többi bábbal együtt a gyerekek által elérhető helyen legyen, hogy bármikor megtapogathassák, megszergethessék. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készítjük el.

A konstrukciós játékokhoz kapcsolódik a barkácsolás, mely a gyermekek aktív bevonásával történik. Konstrukciós játékokra legyen jellemző a formagazdagság, éljék át az „én készítem” alkotás örömeit.

Játsszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók. Olyan szabályjátékokat tervezünk, amelyek a mozgásigényüket is kielégítik.

A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző játékfajták. Gyakran előfordul a kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezükbe. Dominánsan jelentkezik az érzelemmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő társul. Segítjük őket, hogy a beleélés kifejlett formája kialakulhasson, minél többféle szerepet megformálhassanak és a szerepegyeztetésben sikeresek legyenek. A gyermekek játékelgondolása fejlődjön. Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a kommunikációs képességüket, szabálytanulási készségüket, társaikhoz való viszonyukat, az együttes cselekvő képességet.

A jó példa nyomán a gyermekekben fokozódjon a mesedramatizálás igénye.

A gyermekek bábozzák, dramatizálják a meséket, hogy a meseélmény többoldalú örömszerzés legyen számukra. A szülők és a gyermekek bevonásával különböző típusú bábokat barkácsolunk, hogy együtt cselekvő megjelenítésre ösztönözzük őket. A szerepjátékot és a dramatizálást kiegészíti az építő, konstrukciós játék. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre. Használjanak különböző anyagokat, eszközöket.

Célunk a szabályjátékok megszerettetése. A gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy ők maguk is hozzanak létre szabályokat, s lehessenek a játékok vezetői is.

A fenti tartalmakat kiegészítjük (életkori sajátosságok figyelembe vételével) a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ”Tűz”, „Víz” „Föld”, „Levegő” tématervjavaslatainak anyagaival, ajánlott játékaival, illetve a kiegészítő segédletekben található ajánlásokkal.

3.) A gyermekek beszédkészségének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Szerepvállalásaink modellértékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus) hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő.

Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallást fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.)

4.) Az óvónő játéksegítő módszerei

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyermekeket cselekedni, ha szükség van rá – játékkezdeményező, modellnyújtó játszótársak vagyunk. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó magatartást tanúsítunk. Segítünk a kevésbé kreatív, ötletszegény gyermekek játékában. Beavatkozunk a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek tudnak állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ✓ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- ✓ Az ismert meséket többször tudják dramatizálni, bábozni.
- ✓ Tudnak bonyolult építményeket kreálni.
- ✓ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ✓ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.

- ✓ Interakciójuk gazdag, kulturált, érthető.

Tevékenységbe integrált tanulás

Programunk szélesen értelmezi a tanulást. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek fejlesztése.** Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a tevékenységeken, játékon a keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magában foglalja. Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig főszereplők vagyunk. Később fölerősödik a társak hatása is. A programban helyet kap az általunk kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amelyek számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adják a gyermekeknek. A program felfogása szerint a tevékenységekbe integrált tanulás azt jelenti, hogy az általunk kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek.

Egyetlen egy napon borul fel ez az alapelv, amikor szervezett mozgástevékenységet tartunk.

4.1.1. A gyermekek heti rendje

Mindhárom korcsoport részére

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti tevékeny- ségbe integrált tanulás	verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	verselés, mesélés rajz, festés mintázás, kézi mun- ka	verselés, mesé- lés	verselés, mesélés	verselés, mesélés, mozgás
Udvari tevékeny- ségbe integrált tanulás	Énekes játé- kok	A külső világ tevé- keny megismerése	A külső világ tevékeny meg- ismerése	A külső világ tevé- keny megismerése	
Délutáni tevékeny- ségbe integrált tanulás		zenés, mozgásos percek		zenés, mozgásos percek	

A szervezett tanulás formái

(Mindhárom korcsoportnak)

Kötelező:	• Mozgás• Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező:	• Verselés, mesélés
Kötetlen:	• Rajz, festés, mintázás, kézimunka• Ének, zene, énekes játék, gyermektánc• Énekes játékok (3-4 éveseknek)• <i>Külső világ tevékeny megismerése</i>• <i>Egyéni fejlesztés</i>

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Mozgás Verselés-mesélés, Zenés-mozgásos percek, Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc <i>Futás, kocogás</i>
Mikrocsoportos	Ének-zenei képességfejlesztés, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, A külső világ tevékeny megismerése, Futás-kocogás
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
<i>Verselés, mesélés</i>	Naponta 5-10'	naponta 10-15'	naponta 15-20'
<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermek- tánc</i>	heti 1x 10-15'	heti 1x 15-20'	heti 1x 30-35'
<i>Rajzolás, festés mintázás, kézimunka</i>	heti 1x 10-15'	heti 1x 15-20'	heti 1x 30-35'
<i>Mozgás</i>	heti 1x 10-15'	heti 1x 15-20'	heti 1x 30-35'
<i>Zenés, mozgásos percek</i>	heti 2x 6'	heti 2x 8'	heti 2x 10'
<i>A külső világ tevé- keny megismerése</i>	heti 1x 10-15'	heti 1x 15-20'	heti 1x 30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkeret max. 35 perc.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45 perc.

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 65 perc.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Igyekszünk eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálni. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása, a szülők, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való késztetés mind hasznos módszerei a programnak.

Folyamatosan törekszünk módszertani kultúránk kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeladten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. Alkalmazzuk a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.

Az óvodában tárgyi jutalmazásra ne kerüljön sor. A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi.

A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek realisan ismerje meg testi-lelki szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

4.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi-, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek, megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek, mondókák zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvónő feladatai:

1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
2. A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

Tartalma:

1.) A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása a mi feladatunk. Csak a művészi értékű irodalmi alkotásokkal tudjuk biztosítani az esztétikai élmények mélységét. Ezért a művek megválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

A 3-4 éveseknek olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, egyszerű, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze.

A 4-5 éves korú gyermekek meséi legyenek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-, realiztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor, a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus, realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába, a meseregényeket is szívesen hallgassák, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. Versanyagukat gazdagítjuk a különböző

típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismertetjük őket olyan közmondásokkal, amelyeket a környezet gyakran hangoztat.

Tervezünk lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek kifejező erejét. A kiválasztott versekkel, mesékkel erősítjük a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az évszakok szépségét.

2.) A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves, gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert ölkben, testmelegünkben teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Sok lehetőséget biztosítunk a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekekkel együtt ismételtetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, a gyakoroltatás érzetének keltése nélkül. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá őket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először a nagyobb gyerekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbáljuk megjeleníteni az egyszerűbb meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. Bemutatunk párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket, a bábok számának fokozatos növelésével. *A könyvek megszeretése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.* A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, melyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés, kialakulását. Az óvónők és a nagycsoportos korú gyermekek báboznak, dramatizálnak minél több alkalommal a kisebbeknek. Ez egyben színfoltja is az óvodai ünnepeinknek, rendezvényeinknek. A kiscsoportos korú gyermekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják meséinket. A gyermekek arcán megjelenik a megleledkező áhítat, figyelő ámulat.

Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételtetése.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük havonként egy közmondással, amit a szülőkkel is közösen megbeszélünk, s jól

látható helyen a faliújságon elhelyezünk. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán. A gyermekek segítségünkkel jelenítsék meg a meséket, rögtönözzenek bábjátékot. Segítségünkkel fejezzék be a gyermekek a megkezdett mese-, vagy bábjátékot. A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat kihasználunk a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagítjuk a nagycsoportosok mondókarepertoárját. A gyermekek játsszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékokat, ismételgessék az előző évben tanult verseket. Az új versek /15-20/ bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. A gyermekeket lehetőség szerint nem szavaltatjuk kórusban, kerüljük az éneklő hanglejtést. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

A halott, egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni a gyerekek. A délutáni pihenés alatt olvasunk **folytatásos mesét**.

A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását. A közösen kitalált mesét nevezzék el a „**mi mesénk**”-nek. Fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressünk olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudjuk erősíteni a mese, vagy egy-egy szereplő erkölcsi mondanivalóját. A gyermekek készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik óvodánkban. A gyerekeket zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével a mesesarokban várjuk. Amikor mindenki megérkezett, csak akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a következő héten eljátszhassák, megjeleníthessék különböző képpen a mesealakokat.

A tevékenység befejezését, olyan énekkel jelezzük, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A fenti tartalmakat kiegészítjük (életkori sajátosságok figyelembe vételével) a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ”Tűz”, „Víz” „Föld”, „Levegő” tématervjavaslatainak anyagaival, illetve a kiegészítő segédletekben található ajánlásokkal.

3.) A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán-, és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra. A tartósan beszédhibás gyermekek hangzóinak korrigálását heti egy alkalommal, egy foglalkozás keretében beszédjavító szakember, logopédus végzi óvodánkban, a nagycsoportban.

A fejlődés várható kompetenciái óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat
- ✓ Várják, igénylik a mesehallgatást
- ✓ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és maguk szórákoztatására is.
- ✓ Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét
- ✓ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

4.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

A zenei nevelés célja: a közös éneklés, a közös játék (népi játékok, gyermek népi táncok) örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Az óvónő feladatai:

1. A felhasznált zenei anyagok igényes életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
2. A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak, ritmusérzék és hallásfejlesztés biztosítása.
3. A tevékenység *differenciált* szervezeti formáinak biztosítása.
4. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

Tartalma:

1.) A felhasznált zenei anyagok igényes összeállítása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, népdalokat ismerjenek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3-4 éves korú gyermekekkel elsősorban olyan **ölbeli játékokat** ismertetünk meg, amelyeket velünk együtt, közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játék.

A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsiket egyszerű 4-5 hangból álló énekes játékokkal ismertetjük meg, melyek játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek egy-két komponált gyermekdalt ismerjenek meg az ünnepek köszöntésére.

A 4-5 éves gyermekek ismerjenek mondókákat és még mindig játszunk velük ölbeli játékokat. Ők már képesek arra, hogy dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszhető. Megismertetjük őket a csigavonal, hullámvonal, szerepcserére épülő játékokkal. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl már megjelenhet a szinkópa is.

Az alkalmi dalokat úgy választjuk ki, hogy azokhoz utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

Az 5-6-7 éves gyermekek népi játécai bővüljenek párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokkal. Ismerkedjenek meg az egyszerűbb néptánc lépésekkel. Hallgassanak sok népdalt, ismerkedjenek meg más népek dalaival, évszakokhoz, tevékenységekhez kapcsolódó igényes műdalokkal. Tudják a kiolvasókat, mondókákat megfelelően használni, különböző játékhely-

zetekben alkalmazni. A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését /érzelmi hatású dalok, népdalok, rokon-, és más népek dalai, magyar komponált műzene, altató dalok, klasszikus műzene/.

2.) A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes, tartalmak ritmusérzék és hallásfejlesztés biztosítása

A 3-4 éves gyermekek tanuljanak meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák és dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék.

A gyermekek jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, csalogatjuk őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük érdeklődésüket a zenehallgatás iránt. Igyekszünk minél több zenei élményt közvetíteni, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez gyakran kapcsolunk zenehallgatási élményt. A zene iránt érdeklődő szülőket bevonjuk a közös éneklésekbe. A gyermekeknek lehetőséget teremtünk (2-5 percig) rövid hangszeres zene, kórusmuzsika videofelvételen történő megtekintésére. *A zene iránt érdeklődő szülőket bevonjuk a közös éneklésekbe, az évszaki, harminc perces rövid hangversenyekbe.*

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal /népi játék/ megtanulása mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. Az európai és így a magyar gyermekdalok hangterjedelme is dúr hexachord maradjon.

A körjátékok közül már nehezebbeket is választunk pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékokat stb.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan, egyénileg, kisebb csoportokban, halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Próbálkozzanak lelassított éneklés közben, az énekek dallamvonalának mutatásával.

A gyermekek játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében. Ezeket a rit-

mushangszereket közösen készítjük el a gyermekekkel, hogy együtt tudjunk mondókázgatni, énekelgetni a kis „ritmuszenekar” kíséretével. Próbálgassák az egyszerűbb tánc lépéseket az óvónőt utánozva zenére.

A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az 5-6-7 éves gyermekek tanuljanak 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Olyan dalokat választunk, melyben már a szünet, szinkópa is előfordul.

A nagyobb gyerekek szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcserék, kapus, hidas, sorgyarapító- fogyó játékokat is tervezzünk.

A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük, elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárok pl. halkabb-hangosabb éneklést összekapcsoljuk a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással.

A ritmusfejlesztés végső célja, hogy megtudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgásokkal megérezzék a motívumok hosszát. Fejlesztjük az alkotóképességüket, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféle módon lehessen megoldani.

Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy metallofonon is játszhasználnak.

A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumokat találunk ki, melyet elérhető helyen helyezünk el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak az ismétlésre az élmények felelevenítésére.

3.) A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro-csoportos formában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni.

A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartjuk meg, rossz idő esetén pedig a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, örömteli játékot.

A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. A délutáni órákban is lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerekek kedvük szerint megnézzhessenek és hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét. Alkalmanként hangversenyeket szervezünk, melybe bevonjuk a szülőket, nagyszülőket, a zeneiskola tanárait, diákjait.

A ritmus-, és hallásfejlesztő eszközök mindhárom korcsoportban elérhető helyen legyenek.

4.) A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán-, és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésre.

A fejlődés várható kompetenciái óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek tudnak önállóan, élvezettel énekes játékokat játszani.
- ✓ Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- ✓ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni, visszaadni.
- ✓ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát, a gyors-lassú, a magas-mély, a halk-hangos közötti különbséget.
- ✓ *A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.*

4.4. Rajz, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér - forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvónő feladatai:

1. A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
2. A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének *differenciált* fejlesztése.
3. A tevékenység *differenciált* szervezeti formáinak biztosítása.

Tartalma:

1.) A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

A gyermekek alkotó tevékenységéhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség, az esztétikum dominál. Az alkotó-alakító tevékenységekhez olyan megfelelő helyet biztosítunk, ahol a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre. A munkaasztalt úgy helyezzük el, hogy max. 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen. Biztosítjuk a gyermekek számára az alkotó tevékenységhez szükséges nyugodt légkört, amelyben szívesen bekapcsolódhatnak a munkába, az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják. A tevékenységekhez elegendő időt biztosítunk a gyerekek számára, hogy addig alkothassanak, ameddig kedvük tartja. Az alkotó-alakító tevékenységhez szükséges különböző anyagok elhelyezését, tárolását úgy oldjuk meg, hogy azok a gyermekek számára bármikor könnyen hozzáférhetőek legyenek. Minden gyermeknek megtanítjuk az eszközök biztonságos kezelését. A mindennapi szabad játékban is megteremtjük a feltételeket a rajzoláshoz, festéshez, mintázás - anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, és műalkotásokkal való ismerkedéshez. A gyermekek a festéshez, korongozáshoz kötényt vagy köpenyt használnak.

2.) A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése

Az óvodába kerülő 3-4 éveseknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek meg az anyagokkal, eszközökkel, a különböző technikai kivitelezés lehetőségeivel. Megkezdjük a szép, az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítását. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek nem különülnek el egymástól. A **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit megtervezzük. Nem tervezzük viszont a szándéktalan firkrát, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témát. Lehetőséget adunk a gyermekeknek, az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás lehetséges festéssel, zsírkkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal. Segítjük a gyermekek képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől, a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint részt vehetnek a **plasztikai alakításban**. Megismerhetik az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva stb. A gyermekeknek biztosítjuk a mindennapi agyagozás lehetőségét.

A 3-4 éves gyermekek az építés során megismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Beszélnek alkotásaikról, örülnek a létrehozott produktumnak. Az ovigaléria kiállításeit minden évszakban, kisebb csoportokban többször is megnézik.

A 4-5 évesek alkotó, alakító tevékenységét bővítjük. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolódó témákkal s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. A gyerekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, tárgyak, cselekvések ábrázolása saját elképzelés alapján. Gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használják ceruzát, krétát, filc- és rostirónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a munkáik finomabb kidolgozásához. A gyerekek alakítanak képeket spárgából, fonalból, textilből, termékekből.

A **plasztikai munkák** során már képesek a formák tagolására. Tudnak ajándéktárgyakat, valamint játékukhoz kellékeket készíteni. A plasztikus formák létrehozásához különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, termékeket használnak fel.

Építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Ehhez használhatnak nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat stb.

A gyermekek segítenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Kisebb csoportokban látogatják az ovigalériát. Véleményt mondanak a kiállított alkotásokról. Szüleiknek is megmutatják a kiállított műveket.

Az 5-6-7 évesek alkotó együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését. A **képalakítás** során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az esz-közlehetőségeket pl. batikok, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek, márványozás stb. alkalmazásával.(kasírozás, nemezelés)

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek cselekvéseinek ábrázolása is. A gyerekek a képalakításhoz egyre eredetibb megoldásokat használnak, a formákat, színeket egyéni módon jelenítik meg.

A gyermekek **plasztikai** munkájában megjelenik a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet stb. Egyénileg dolgozhatnak korongozón, szövőkereten.

Az ünnepekhez kapcsolódóan ajándékot készítenek szüleiknek, társaiknak, az óvoda dolgozóinak. Az ajándékozás örömet jelent számukra. Ismerkedjenek a tűvel, a varrás technikájával, a le-felöltéssel, gombvarrással.

Segítséget nyújtunk a gyermekeknek a játékok, bábok, kellékek készítésében. Otthon a szülők segítségével gyűjtögetik az alkotó-alakító tevékenységhez szükséges anyagokat. Segítenek a környezetalakító, díszítő munkákban. A szülők, nagyszülők bevonásával eszköz-, játék-, báb-készítő munkadélutánokat szervezünk.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az **építés** során nagyobb méretű elemekből, térben különböző dolgokat hozzanak létre pl. búvóhelyeket, kuckókat stb.

A több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítjuk. Az ovigaléria az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbe-
li elrendezéséről esik szó. A gyermekek személyesen is találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral, művészekkel. A gyerekek büszkén mutassák meg az ovigaléria kiállításait szüleiknek, nagyszüleiknek! Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a Művészeti Alapiskola di-
ákjaival és tanáraival A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével nyújtunk ismereteket a községünkben élő és alkotó Fehér László világhírű, Munkácsy díjas festőmű-
vész alkotó tevékenységéről. Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, is, hogy a szabad-
battyáni iskolagalériában is Művelődési Házban rendszeresen megnyíló tárlatokat megtekint-
sék. A gyermekek megismerkedhetnek székesfehérvári kiállítások műalkotásaival is.

A fenti tartalmakat kiegészítjük (életkori sajátosságok figyelembe vételével) a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ”Tűz”, „Víz” „Föld”, „Levegő” tématervjavaslatainak anyagaival, illetve a kiegészítő segédletekben található ajánlásokkal.

3.) A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a *mindennapi játékba* integrálódnak. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikro-csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységekben. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában alkothassa meg képi-plasztikai elképzeléseit az ajánlott eszközfeltételekkel. A gyermekek munkáiban érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ Képalakításban egyéni módon tudják megjeleníteni élményeiket, elképzeléseiket.
- ✓ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- ✓ Tudnak örülni alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozíciónak.
- ✓ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ✓ Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- ✓ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ✓ Beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ✓ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

4.5. A mozgás

A tevékenység célja: A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

A mozgásfejlesztésben legalapvetőbb követelmény, hogy a gyermekek mindig jó közérzettel, jó hangulatban, /érezelmileg motiváltan/ vegyenek részt a mozgásos feladatokban. A verseny-

szellem túlhajtása viszont éppen e lemaradók miatt veszélyes! A mozgásfejlesztő lehetőségeknek tartalmazni kell: a fizikai állóképesség fejlesztését, a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítését, illetve a sikeres mozgásfeladatok eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelését.

Az óvónő feladatai:

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

Tartalma:

1.) A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A mozgásfejlesztő játékok összeállítása korcsoportonként, mindig az adott korcsoportban dolgozó óvónők feladata. Figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat illetve a csoportba járó gyermekek egyéni sajátosságait.

A gyermekek nagymozgása /járás, futás, kúszás, mászás/ jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol nagy tér, illetve mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, és azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, és a csoportok összetételéhez méretezzük. A különböző mozgásos tevékenységeket a tornateremben szervezett formában és szabadon is gyakorolhatják a gyerekek. A középső- és nagycsoportosok rendszeresen látogatják - különösen a téli hónapokban - így lehetőségük nyílik a változatosabb mozgásfejlesztésre, edzésre.

A 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a **futásgyakorlatokkal** /pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása/. Játsszanak **ugrásgyakorlatokat** /pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés majd leugrás/. Ismerkedjenek meg a **dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal** /pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labdaleütés-elkapás stb/. A mozgásos játékok adjanak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlásának is /pl. csúszások, kúszások, mászások/. A **talajtorna** elemei is jelenjenek meg a játékokban /gurulás a test hossz tengelye körül/. A gyermekek

játsszanak minél több **egyensúlyozó játékot**. Többféle kézi szert alkalmazunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Késztesse a gyermekeket a tőlük elvárható erő kifejtésre. Megmutatjuk a helyes mintát, és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását, figyelembe véve a gyermekek képességeit. A csoportszobában legyen mozgásra készítő eszköz /pl. labda, karika, szőnyeg, stb./. Ezeket az eszközöket a gyermekek érdeklődésének megfelelően cseréljük.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a **futásgyakorlatok** /pl. fussanak három, négy akadályon át fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb./. Szervezünk **ugrásgyakorlatokat** /pl. egy lábon, páros lábon, szökdelés, valamint felugrás két lábra, játékos helyből távolugró verseny stb./ A **dobásgyakorlatok** során próbálgassák a célba dobást egykezes felsődobással, babzsák távolba hajításával, haránt terpeszállásból. Minél gyakrabban játsszanak **labdagyakorlatokat**, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat** /pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken/.

Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. *A talajtorna anyagaként jelenleg meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata „csikórugdálózás”*. A gyermekek játsszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Tervezünk lábboltozatot erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat, valamint tartásjavító gyakorlatokat. A csoportszobában legyen alkalma a gyerekeknek szabadidőben is ismételtetni a szervezett foglalkozásokon megismert mozgáselemeket.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a testséma-fejlesztés, a finom-motorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Gyakrabban tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat a finom-motorika fejlesztése érdekében. Használjanak különböző kézi szereket /pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat, kendőket stb./ A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyerekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást, lassúfutást. Végezzenek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

Játsszanak **dobásgyakorlatokat**. Dobjanak egykezes, kétkézes alsó- és felsődobással célba, 2 m magas kötél felett. A gyermekek játsszanak **labdagyakorlatokat**. Vezessék a labdát járás, futás közben. Tudjanak párokban labdázni. Végezzenek **támaszgyakorlatokat** /pl. pókrákjárás, talicskázás/. Ismételjék a tanult talajtornaelemeket /gurulás a test hossz tengelye körül/. **Egyensúlyozzanak** padon járással, fej- kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Legyen minél több sportprogram az óvodában a szülők bevonásával /családi vetélkedő, sportdélelőtt/.

2.) A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségeinek differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzés: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott.

Hetente legalább kétszer „**zenés mozgásos percek**” megszervezése ajánlott, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánpótlás alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel /pl. kartartások, testhelyzetek, kar- törzs- térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok/.

A lábboltozatot erősítő illetve tartásjavító gyakorlatok szintén kerüljenek be a szervezett mozgásos percekbe!

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ✓ A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ✓ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- ✓ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai-gyakorlatokat esztétikusan végezni.

- ✓ Szeretnek futni, tudnak 50-100 métert kocogni.
- ✓ Tudnak helyben labdát pattogatni.
- ✓ *Célba dobnak egykezes felsődobással*
- ✓ *Ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.*

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. Környezettudatos magatartásra nevelés.

Az óvónő feladata:

1. A 3-6-7 éves korú *gyermeknek érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.*
2. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
3. A tevékenység *differenciált szervezeti formáinak biztosítása.*

Tartalma:

1.) A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékelik a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után megismerkednek az óvoda közvetlen környezetével.

Figyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakra jellemző képeket gyűjtenek. Meglátogatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetnek a család tagjairól. A két óvoda épületébe járók megismerik egymás óvodáját, közös programokat szervezünk számukra. Megismertetjük az óvoda utcáját, boltokat az ott található intézményeket.

Beszélgetünk a környezetben található formákról, nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőkről. A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek max 5-10 perces vadállatokról készült videofelvételt nézhessenek. A 4-5 éves gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. A megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására törekszünk. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségét, jelenségeit az időjárás változását.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket s azokat hasznosítsák. Segítségünkkel rügyeztessenek, magokat csiráztassanak.

Közösen készítsünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Otthonról hozott albumot, képeket nézegetünk.

A gyermekek tudják bemutatni a család tagjait, otthonukat.

Ellátogatunk az orvosi rendelőbe, üzletekbe, intézményekbe.

Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait.

Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Környezetükben élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg. A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek 10-15 perces vadállatokról szóló videofelvételeket tekinthessenek meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét. Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit /víz, levegő, föld/ a növények fejlődési feltételeit.

Gondozzanak terráriumot, akváriumot, flórariumot, csiráztassanak, ültessenek növényeket. A gyermekek ismerjék meg a gyógyfüveket, mezei virágokat, vadon termő ismertebb növényeket. A szülőkkel együtt megszervezzük az állatok napját (október 4.) az víz világnapját (március 20.) és a föld napját (április 22.).

Végezzenek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása). A kísérletükhöz nagyítót is használhatnak.

Ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokba a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Évszakokat, napszakokat bemutató táblát készítünk, amelyeket önállóan kezelnek.

Látogassanak el a középületekbe: Gorsium (szabadtéri múzeumba) kiállító termekbe, építkezésekhez, könyvtárba, iskolába, vasútállomásra.

Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Nézzék meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

Videofelvételen keresztül bemutatjuk a vadon élő állatok környezetét, életmódját, melynek többszöri megnézésére is lehetőséget biztosítunk.

2.) A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro-csoportban történik, közvetlen tapasztalat és élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával.

Hetente egy természeti - emberi - tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezünk. A délutános óvónő megérkezése után a délelőtti óvónő a hét három délelőttjén 8-10 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát.

Az élmények egyeztetésére, az ismeretek rendezésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszaki albumok összeállítása és a beszélgetés ad lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezését tervezzük. /sárpentelei erdőbe, soponyai erdőbe, közeli erdős, ligetes területekbe/.

A fenti tartalmakat kiegészítjük (életkori sajátosságok figyelembe vételével) a „Kompetencia alapú óvodai programcsomag ”Tűz”, „Víz” „Föld”, „Levegő” tématervjavaslatainak anyagaival, illetve a kiegészítő segédletekben található ajánlásokkal.

3.) A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A mikro-csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire. Minden gyermekre óda tudunk figyelni, minden kérdésre meg tudunk válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítést.

A gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- ✓ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ✓ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségeikben.
- ✓ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket: iskola, posta, orvosi rendelő, ABC, Polgármesteri Hivatal stb.
- ✓ Ismerik a környezetükben élő háziállatokat, a kutyát, macskát, tyúkot, kakast, libát, kacsát, sertést, szarvasmarhát, lovat stb. Vannak ismereteik vadállatokról, madarokról, bogarokról.
- ✓ Ismerik környezetük növényeit, fákat, bokrokat, virágokat, zöldségeket, gyümölcsöket. Vannak ismereteik a természet évszakonkénti változásairól.
- ✓ Ismerik a közlekedési eszközöket (légi, vízi, szárazföldi), az alapvető közlekedési szabályokat.
- ✓ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ✓ Meg tudják különböztetni a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névmutatókat. (pl alá, fölé, közé stb.)
- ✓ Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

- ✓ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ Élvezik és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült video-felvételeket, fotókat.

4.7. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvónő feladatai:

1. A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.

Tartalma:

1.) A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységet. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás. /lásd az egészséges életmód alakítása című fejezet/

3-4 éves gyermekek bennünket figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában figyeljék meg a veteményezést, a növények locsolását.

Segítsenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben, a növények locsolásában, az udvar rendben tartásában. A legkisebb óvodásokat is bevonjuk az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő.

A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek (pl. a játékok elrakása, tisztítása, a terem díszítésében segítségnyújtás).

4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.)

Az óvónők és a dajka közös megállapodás alapján gondolják végig a naposi munkát és alakítják ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalmoszerű ismétlődő munka a játékok helyére rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése.

Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végezzék a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Megtervezzük a gyermekek növény és állatgondozását. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés) a veteményeskert gondozásában. Segítséggünkkel a gyermekeknek legyen lehetősége gondozni az akváriumot, madáretetőt. Irányításunkkal készítsék el a kisállatok, madarak étkeit.

Az 5-6-7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Az alkalmoszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezzék, nem alkalmazunk kényszerítő eljárásokat.

A gyakori dicséret, elismerés hatásával érjük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Végezzenek önállóan környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, polcok lemosását. Sütemények, vitaminaláták készítését közösén végezzük.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket.

Úgy alakítjuk ki a növény és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában.

A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt végezzük.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ✓ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ✓ Szívesen közreműködnek a növények- és állatok gondozásában.
- ✓ Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- ✓ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ✓ Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.

5.GYERMEKVÉDELMI MUNKA

5.1. Gyermekvédelmi munka

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír. Indokolja ezt a gyermekek szocio-kulturális helyzete. A társadalmi, gazdasági változások miatt egyre nehezebb helyzetbe került családokban élő gyermekek érdekében gyermekvédelmi munkánk célja:

- a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek folyamatos figyelemmel kísérése, segítése
- minden óvodáskorú gyermekre preventív tevékenység megszervezése
- a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok gondozása

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben vesszük észre a problémákat /magatartási zavarok, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás, nehezen nevelhetőség/.

A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges. Minden óvónő feladata az első családlátogatáskor a gyermekek megismerése, az anamnesztikus adatok rögzítése, majd fejlődésük nyomon követése. Hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, egyéni fejlesztő programokkal kell hátrányaikat csökkenteni.

Amennyiben szükséges szakember segítséget kell igénybe venni /logopédus, fejlesztő pedagógus, *gyógypedagógus, speciális segítséget biztosító szakember* /

A logopédiai ellátásra szoruló gyermekek részére szükség szerinti alkalommal helyben szervezünk foglalkozást, utazó logopédus segítségével.

Ha egy gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családjában, a vele foglalkozó óvónő, a gyermekvédelmi megbízotthoz kell fordulnia.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ebben az esetben az óvónő és a gyermekvédelmi megbízott feladata a szülők nevelése, segítése, olykor az egész család gondozása, védelme.

Ha erőfeszítéseink nem járnak sikerrel, felvesszük a kapcsolatot külső segítőkkel, az orvossal, védőnővel, az önkormányzat jegyzőjével, a gyermekjóléti szolgálat vezetőjével. A gyermekjóléti szolgálat felé jelezzük a problémákat, s közösen keressük a megoldási lehetőségeket. Óvodánkban a gyermekvédelmi megbízotti feladatokat a vezető óvónő látja el, melyhez elvégezte a „Gyermekvédelmi felelősök 2 éves komplex gyakorlati szemináriumát”.

Feladatai:

- Minden nevelési év elején összegyűjti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek adatait.
- Gondozásukra éves munkatervet készít.
- Segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját. Rendszeres konzultációkkal, információk cseréjével. A gyermekek hátrányos helyzetének okait vizsgáló szempontok összeállításával.
 - nevelési hiányosságok
 - erkölcstelen családi környezet
 - italozó szülők
 - bűnöző családi helyzet
 - rossz lakásviszonyok
 - egészségügyi okok
 - anyagi okok
 - megromlott családi kapcsolat
- Rendszeresen figyelemmel kíséri a hátrányos és halmozottan hátrányos e a hátrányos helyzetű gyermekeket és családjaikat..
- Javaslatot tesz rendkívüli segélyezésre.
- Gyermekvédelmi továbbképzésen vesz részt, az ott hallottakról tájékoztatást ad.
-

Az évente elkészülő gyermekvédelmi kimutatás tartalmazza:

- az óvodások számát
- ebből hátrányos helyzetű gyermekek számát
- halmozottan hátrányos helyzetűek számát
- három vagy több gyermekes családban élők számát
- sajátos nevelési igényű gyermekek számát
- csonka családban nevelkedők számát

- illetve azokat az okokat, melyet a gyermek nevelését, fejlődését negatívan befolyásolják.

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvoda nevelőtestülete együttesen felelős.

6. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

6.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésével, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünkkel célunk: elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével.

A rehabilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – az egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő, beszéd fogyatékos és integráltan nevelhető autista gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

A rehabilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztikuláris, kinesztéziás- fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése

A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

Az óvónő feladatai:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai, és szakszolgálati szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.

Tartalma:

A rehabilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvónők és dajkák vesznek részt. Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. A team döntése szerint kerül sor egyéni kiegészítő, fejlesztő, rehabilitációs, illetve terápiás foglalkozásokra. Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki. A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.

Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.

Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.

Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.

Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, szakértői bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos nevelési igények, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek problémáinak mielőbbi feltárásában.

Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben, abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.

Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az óvodába már a sérülés megállapítása előtt felvett gyermekek. A helyhiányt az óvoda vezetője saját jogkörében írásban 8 napon belül jelzi a szakértői és rehabilitációs bizottság felé. A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek szegregálásától, elkülönítésétől. Az egy csoportban elhelyezett gyermekek irányszáma 1-2 fő, a mindenkor számot éves munkatervünk mellékleteként határozzuk meg, erről az óvodai nevelőtestület meghallgatása után, a fogyatékoság típusát, a speciális igények mértékét figyelembe véve az óvodavezető dönt.

Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

E részben azért került előtérbe az autizmussal élő gyermek problémája, mert az egyéb /megkésett beszédfejlődésű, enyhe fokban eltérő értelmi képességű/ problémával küzdő gyermek nevelése, fejlesztése szakemberek /gyógypedagógus, logopédus/ segítségével „normál” csoportkeretek között megoldható azokkal a cél és feladattartalmakkal, melyek programunk többi fejezetében megtalálhatóak, míg az autizmussal élő gyermekkel –támogató szakember segítségével, - a neki készült fejlesztési terv alapján, a többi gyermek számára kialakított napirendbe foglalva – de saját napirend szerint - kell foglalkozni.

Gyermekkép:

A pervazív zavarban szenvedő /autista/ gyermek nevelése során meghatározónak tekintjük azt a tényt, hogy az autizmussal élő gyermek, hasonlóan minden más gyermekhez – fejlődő és sajátos személyiség.

Személyiségfejlődésüket azonban a genetikai adottságok, a normál érés törvényszerűségei és a környezeti hatások mellett nagyban befolyásolja az autizmus, mely az egész személyiséget átható fejlődési zavar, és az egész életen át tartó sérülés, illetve fogyatékos állapot.

Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége, a spontán érés folyamata: alapvetően ezek a tényezők határozzák meg, milyen is valójában és összességében a gyermek.

Az autizmussal élő gyermek jellemzése

Az autisztikus állapotok lényege a szociális, kommunikációs és speciális kognitív képességek minőségi károsodása, mely a fejlődés devianciájában és jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmussal élő gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív nehézség, a

beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotíp viselkedés, érdeklődés, aktivitás.

Az autizmussal élő gyermek nevelésének céljai

Figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet:

- *segítse elő a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését,*
- *a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,*
- *a gyermek egészséges életmódra szoktatását,*
- *a szülők támogatását és tehermentesítését a speciális nevelés során,*
- *valamint a gyermek érezze jól és biztonságban magát az óvodában.*

A fogyatéknak megfelelő speciális célok: az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében cél a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek rehabilitációs fejlesztése, a másodlagos /pl. viselkedés-/ problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek speciálismódszerek segítségével való tanítása. A típusosan egyenetlen képességstruktúrán belül elsődleges cél az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedésének kialakítása:

- *szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,*
- *az autizmusból és a társuló fogyatéknakból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,*
- *a sztereotíp, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,*
- *a fogyatéknak specifikus, protetikusan, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása.*

A fenti speciális óvodai célok eléréséhez a következő feladatok kapcsolódnak a fő fejlesztési területeken:

Kommunikáció és szociális viselkedés

- *beszéd előtti /preverbális/ csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása,*
- *szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,*

- *beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása,*
- *tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,*
- *augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikus környezet részeként.*

Fejlődési funkció elmaradások, korai elemi készségek

- *alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.*

Korai kognitív funkciók

- *elemi, logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása,*
- *szociális kognitív készségek fejlesztése,*
- *egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,*
- *általánosítás képességének fejlesztése,*
- *az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,*
- *az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,*
- *képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.*

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

- *kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,*
- *csoportba való beillesztés kialakítása,*
- *óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.*

A gyermekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása

Megegyezik az óvodai gondozási feladatokkal, kiegészítve azokkal az eszközökkel, módszerekkel, melyek a szokások kialakítását, a gyermek eligazodását segítik.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Beszédfejlődésük, kommunikációjuk eléri, vagy megközelíti a várható átlagos szintet. Képességeik, készségeik a fejlesztés hatására magasabb szintre jutnak.

Az autizmussal elő gyermek esetében a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére nem határozhatóak meg, mindenkor az autizmus súlyossága, a gyermek mentális képességei és a fejlődési ütem közösen alakítják a képet. A gyermek 8. életévéig részesülhet speciális óvodai ellátásban ezt követően az illetékes TKVSZRB vizsgálata alapján tesz javaslatot: kijelöli a gyermek számára a megfelelő speciálisan oktató-, nevelő intézményt, ahol tankötelességét teljesítenie kell, illetve képzési kötelezettnek nyilváníthatja.

6.2 Kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelése az óvodában

A kivételes képességű, tehetséges gyermekek nevelésének célja: a tehetség felismerése, segítése, fejlesztése.

Kivételes képességűnek tartott az a gyermek akinek:

- *intellektuális tehetsége*, (matematikai, nyelvi) *művészi tehetsége* (képzőművészeti, zenei) *pszichomotoros tehetsége* (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület) *szociális tehetsége* (vezető, szervező, irányító) megkülönbözteti a többi gyermektől.

Az óvónő feladatai:

- A tehetség felismerése.
- A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik
- A családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet, ezért fontos az óvodapedagógus figyelemfelhívó szerepe.

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés tartalma, módjai:

1. Gyorsítás, léptetés (Differenciálás, több lehetőség biztosítása a gyermek érdeklődésének, motiváltságának függvényében.)
2. Elkülönítés, szegregáció (Bizonyos esetekben külön foglalkozások lehetőségének biztosítása, ahol együtt „tanulhatnak” más tehetségesekkel). Javaslat a szülők felé.
3. Gazdagítás, dúsítás (A tehetséges gyermekek a normál óvodai tevékenységek során tanulnak, de a tevékenységek bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában vagy az óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben.)

7. AZ ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatrendszerének működtetése során figyelembe vesszük és alkalmazzuk kompetencia alapú óvodai programcsomag idevonatkozó ajánlásait. Az együttműködésben résztvevő kompetens személyek együttműködésének módjait, formáit.

7.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud a legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont nekünk óvónőknek van olyan szaktudásunk, és olyan korosztályi tapasztalatunk, mely alapján hathatós segítséget tudunk nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda részéről körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái:

- a.) A családlátogatás /még az óvodába kerülés előtt/ anyás beszoktatás /kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, mintát kapjon gyermeke neveléséhez/ lásd még: Érzelmű nevelés és társas kapcsolatok fejezet idevonatkozó részei.
- b.) Napi kapcsolattartás, szülői értekezletek (évente 3 alkalommal), nyílt napok (április hónapban), a szülőkkel együtt szervezett rendezvények (adventi ajándékkészítés, gyermeknap), ünnepek, kiállítások, kirándulások.

7.2. Az óvoda és az iskola

A gyermekek zavartalan iskolakezdése érdekében felvesszük a kapcsolatot az általános iskola pedagógusaival.

A nagycsoportos gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a tanítóval, az iskolával való megismerkedésre. A gyermekekkel rendszeresen ellátogatunk az iskolába.

Meghívjuk a leendő elsős tanítót, hogy betekinthesen a csoport, a gyerekek életébe. Tájékoztatást adunk a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, közös továbbképzések, értekezletek.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag (óvoda-iskola átmenet) ajánlásait, javaslatait felhasználjuk a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedése érdekében.

7.3. Az óvoda és a művészeti iskolák, közművelődési intézmények

Programunk eredményes megvalósulása érdekében jó kapcsolatot alakítunk ki a Gorsium Zene és Művészeti Alapiskolával, tanáraikkal, alkotóikkal, tanulóikkal. Velük együttműködve kívánjuk elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, hangversenyek, kiállítások szervezése egymás rendezvényein való részvétel.

7.4 Az óvoda és a közművelődési intézmények

Kapcsolatot alakítunk ki a községi és iskolai könyvtár vezetőjével, a község közigazgatási területén működő Gorsium római kori régészeti park, Múzeum üzemeltetőjével. Együttműködésünk segítse elő nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldását.

A kapcsolattartás formái: projektnapok, látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, rendezvényeken való részvétel.

7.5. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Jó együttműködő kapcsolatot alakítunk ki a fenntartó önkormányzattal. Önkormányzatunk folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodába folyó munkát, a képviselő-testület előtt beszámolunk meghatározott időszakonként a nevelőmunkáról, az óvoda életéről. Vizsgálják a fenntartás és működés feltételeit, támogatják kéréseinket, pályázatainkat.

Rendszeresen igénybe vesszük a Pedagógiai Intézetek által nyújtott szakmai segítséget, részt veszünk szakmai továbbképzéseken, mellyel szakmai munkánk színvonalát emelhetjük.

Egy-egy gyermek problémájának megoldásához felvesszük a kapcsolatot a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal, a Szakértői Bizottsággal.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a helyi egészségügyi szakszolgálatokkal, gyermekorvossal, védőnővel, gyermekjóléti szolgálattal.

8. A PROGRAM TERVEZÉSI, ÉRTÉKELÉSI DOKUMENTUMAI

8.1. Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése

Tác és Csősz községek óvodájaként működünk.

Az óvoda szakmai szempontból önálló. Szervezetével és működésével kapcsolatban minden olyan ügyben dönt, melyet jogszabály nem utal más hatáskörbe.

Az **óvodavezető** az intézmény szakmai munkájának egyszemélyi felelőse. Gyakorolja a munkáltatói jogokat az óvodában közalkalmazotti jogviszonyban állóknál. Az óvodavezető feletti munkáltatói jogkört a Községi Önkormányzat gyakorolja.

Az óvodavezető hatáskörébe tartozik: a mindenkori költségvetéstől és egyéb forrásoktól, (pályázatok, rendezvények) a működtetés és fejlesztés, a személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Feladata: Az óvodai nevelőtestület vezetése, a pedagógiai munka irányítása, ellenőrzése, jogszabályok, rendeletek betartásával a zökkenőmentes működés biztosítása. Kapcsolattartás az érdekképviselői szervekkel, a fenntartóval, Pedagógia Szolgáltató Intézettel, Nevelési Tanácsadóval, szakmai szervezetekkel, intézményekkel.

A **Szervezeti Működési Szabályzatban** és a Házirendben meghatározottak betartása.

Az óvoda ügyvitele.

Az **óvodavezető helyettese**, a vezető távollétében teljes felelőséggel a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzítettek szerinti látja el feladatát.

A **szülők közössége** - a Nemzeti Köznevelési törvényben meghatározott jogaik és kötelességeik érdekében - tisztségviselőiken /elnök, elnökhelyettes, választmányi tagok/ keresztül segítik az óvoda működését, gyakorolják jogaikat, tartják a kapcsolatot az óvodavezetővel.

8.2. A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

Intézményünkben a nevelési folyamatok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzésének értékelésének elvei a következők:

- tervszerűség,
- folyamatosság,
- életkori sajátosságok figyelembe vétele,

- egyéni sajátosságok figyelembe vétele,
- nyitottság,
- a program céljainak való megfelelés,
- demokratizmus,
- együttműködés,
- objektivitás,
- fejlesztő hatás,
- partnerközpontúság,
- egymástól tanulás,
- dokumentálás.

Az ellenőrzés **formái** (tájékoztató, tematikus, visszatérő, napi), **jellege** (diagnosztikus, fejlesztő, összegző).

- * Legfontosabbnak a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését tartjuk, hogy megérteni, alakítani, formálni tudjuk őket. Ezért minden gyermekről „ *A gyermek egyéni fejlődésének nyomon követési dokumentuma*” c. anyagot állítjuk össze, illetve készítjük el, melyben folyamatosan rögzítjük fejlődésüket, fejlesztési feladatainkat. Ez az alapja a szülők tájékoztatásának is a nevelési év során két alkalommal fogadóórák keretében, illetve óvodáskor végén.

A folyamatos megfigyelést szolgálják a kezdeményezések, foglalkozások és a további, napi-rend szerinti tevékenységek.

Szükség esetén méréseket végzünk. (Megfigyeléses mérés, Rövid Difer)

A fejlesztő programokat a megfigyelések tapasztalatok, illetve Szakértői Bizottság véleménye alapján állítjuk össze. A fejlesztéseknél fő szempont, hogy természetes közegben játék közben történik a fejlesztés, illetve egyes esetekben a gyermeket egy időre kiemeljük a csoportból /részképesség pótlás/ Nevelési év végén a terápia befejezésével, megfigyelések, tesztek segítségével állapítjuk meg a további fejlesztés végét, vagy további szükségességét.

A megfigyelések és fejlesztések minél tökéletesebb alkalmazása érdekében ismerjük és használjuk a megfelelő szakkönyveket, segédeszközöket.

Az éves munka értékelése során megfogalmazzuk, hogy a program: alkalmazásának eredményeképpen:

- ⇒ a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások

⇒ az óvoda alapvető feladatai - az egészséges életmód biztosítása, az érzelmi, értelmi, erkölcsi nevelési feladatok - megvalósultak-e.

8.3. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak, melyek eszközei:

- * óvodavezetői éves munkaterv /1 év/
- * csoportok tervező munkája; nevelési, fejlesztési terve
 - = nevelési terv /féléves/
 - = tevékenységi terv /negyedév/
 - = eseményterv, szervezési munkák /egy hónap/
 - = projektervek (heti, illetve kétheti vonatkozásban)
- * csoportnapló vezetése
- * felvételi - mulasztási napló, étkezők nyilvántartása
- * egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció egyéni fejlődési lap – egyéni fejlesztési tervek alapján
- * Gyermektükör - „ *A gyermek egyéni fejlődésének nyomon követési dokumentuma*”
- * óvónői tükör (nevelő, fejlesztő tevékenység önértékelése)

A program céljait és a megvalósulás szintjét, - melyet „ A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén” címmel kiemelt programelem tartalmazza - összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

A program megvalósulásának ellenőrzése tervszerű, előre megbeszélte szempontok alapján és spontán alkalmi ellenőrzésekkel történik

Az ellenőrzések célja: hiányosságok feltárása, nevelési célkitűzések megjelenése a mindennapi munkában, hatása a gyermekek fejlődésére.

Az ellenőrzést végzi: az óvodavezető és az óvónők.

Az ellenőrzések tapasztalatait értékeljük, megvitatjuk, a hiányosságokat megszüntetjük, jó módszereket bevezetésre ajánlunk. A szülők véleményeikkel, tapasztalataikkal, észrevételeikkel segítik értékelő munkánkat.

Vizsgáljuk:

- * a gyermekek „az egészséges életmód alakítása és egészségfejlesztés” terén elért fejlettségi szintjét.
- * az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés során elért fejlettségi eredményeit
- * a gyermekek játékára jellemző fejlettségi szintjét
- * a gyermekek verselése, mesélése, rajzolása, festése, mintázása, kézi munkája, környezeti ismeretei, zenei képességei, mozgása, munkavégzése terén elért fejlettségi szintjeit.

8.4. Az óvodába és iskolába lépés feltételei

8.4.1. Az óvodába lépés feltételei

A gyermek általában hároméves korra éri el az óvodaérettséget, azaz az óvodai élethez szükséges testi, lelki és szociális fejlettséget.

A köznevelési törvény idevonatkozó rendelkezései szerint:

„Az óvodai nevelésben való részvétel hároméves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség, legfeljebb hét éves korig minden gyermeket megillet.”

Az óvodai felvétel, elhelyezés folyamatos, a 3. évet év közben betöltő gyermek az adott időszakban kerülhet óvodába.

A három éves gyermekek sem egyformán és egyszerre lesznek óvodaérettek. Ezért feltétlenül ismerni kell a korcsoportra jellemző sajátosságokat, és a gyermekek egyéniérésének, fejlettségének megfelelően kerüljön sor az óvodai élet megkezdésére. Nagy szerepet szánunk ebben az óvoda orvosának, védőnőjének és az óvónőknek. Fontos a szülők megfelelő felvilágosítása - lehetőség biztosítás a folyamatos beszoktatásra.

A 2011. évi Nemzeti köznevelési törvény 8. §-a értelmében az óvodai nevelés igénybe vétele minden 3. életévét betöltött gyermek számára kötelező.

Az új törvényi szabályozás teret enged a „rugalmas” iskolakezdés gyakorlatának, hiszen a gyermekek érdekeiből kiindulóan a tankötelezettség kezdetének időpontját két tényezőnek, a gyerekek fejlettségének és életkorának együttes figyelembevételéhez köti.

A speciális gondozást, nevelést igénylő gyermeket - amennyiben normál közösségben gondozható - legalább 2 évvel az iskolakezdés előtt elhelyezzük óvodánkban. Megkeressük a

módját a normál közösségben való fejlesztésre, elfogadjuk, és szeretetteljes bánásmóddal elfogadtatjuk a sérült kisgyermeket. A korrekciós foglalkozásokat beépítjük a gyermek napi-rendjébe (logopédus, gyógypedagógus).

8.4.2. Az iskolába lépés feltételei

Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

1. Testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezett, harmonikus. Erősen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom-motorika. Mozgását, veselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.
2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésével készen áll a z iskolába lépésre. A 6 év körüli kisgyermek vágyik az iskolába, becsvágya támad, hogy iskolás legyen. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a test-séma kialakulásának különös jelentősége van.

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme. Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.

Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál, érzelmeit érthető formában megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat. Ismeri az időjárás összefüggéseit, az alapvető viselkedési szabályokat, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársival.

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, az akarat és önfegyelem megfelelő szintje jellemzi.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Ezt a tevékenységet kitartásának, önfegyelmének, munkatempójának önállóságának alakulása biztosítja.

Általában akkor tartjuk a gyermeket iskolaérettnek, ha az iskola első osztályának normaszzerű követelményeit képes teljesíteni, magatartásával megfelelő, módon tud beilleszkedni az iskolai közösségbe, és akinek az egészsége nem károsodott.

9. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Tácsi Százszorszép Óvoda „Pedagógiai Programját”:

Elfogadta 2017. 09. 01-én a Tácsi Százszorszép Óvoda nevelőtestülete:

Szöllősi Zoltán

Szöllősi Zoltánné

Crisztófné Fésű Edina

Crisztófné Fésű Edina

Heidingerné Krencz Mária

Heidingerné Krencz Mária

Kasza Lajosné

Kasza Lajosné

Bohákné László Anikó

Bohákné László Anikó

Jóváhagyta:

Várhegyi Éva

Várhegyi Éva megbízott óvodavezető

10. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai Pedagógiai Program érvényességi ideje:

2017/2018-as nevelési évtől.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- ⇒ szervezeti átalakítás
- ⇒ ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ⇒ ha a szülők közössége módosítást javasol.
- ⇒

Jelen módosítás alapja: Szervezeti átalakítás, amely létrejött 2017. 05. 27-én kelt, 785-2/2017. sz. Alapító Okirat értelmében.

A módosítással foglalkozó nevelőtestületet össze kell hívni, ha a fenti indokok bármelyike felmerül.

A programmódosításról írásbeli előterjesztéssel kell az óvodavezetőt és a nevelőtestületet értesíteni.

Szabályozó dokumentumok

2011.04.25. Magyarország Alaptörvénye

2011.évi CXC. törvény A nemzeti köznevelésről

LXXIX/1993. törvény a közoktatásról

363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet Óvodai nevelés országos alapprogram

20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról 1. melléklet a 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet

A Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve

11/1994 (VI.8.) MKM rendelet 39/D§(4) LXXIX.1993.törvény a közoktatásról 95.§-a (1) közlemény melléklete A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs program

32/1997.(XI.5.) MKM rendelet A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

2003. évi CXXV. törvény Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény

1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatásról 149/1997. (IX.10.) Kormány Rendelet A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatás módosításáról.

Felhasznált irodalom

Nagy Jenőné:”Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel”: Szolnok. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1997. (1-103. oldal)

Nagy Jenőné: Óvodai program készítés, de hogyan?: Országos Közoktatási Intézet, 1996

Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, önértékelés: Okker Kiadó Budapest,

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból: Szolnok Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1998.

MELLÉKLETEK

Eszköz norma

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere. Fejlesztések.

Meglevő eszközök

Játékok:

- minden csoportban az alapvető játékok és eszközök rendelkezésre állnak,
- képességfejlesztő játékok biztosítottak,
- udvari játékaink már főleg vasból készültek, de folyamatosan fajtátekokra szeretnénk lecserélni őket.
- *Az I. sz. óvodaudvarra kombinált udvari fajáték került beszerzésre*

Mese-vers, anyanyelvi neveléshez:

- maszk és bábkészlet áll rendelkezésünkre
- mesekönyvek, leporellók, szakkönyvek - folyamatosan bővítjük az újonnan megjelenő kiadványokkal
- *ujjbábok, kesztyűsbábok, fejbábok*

Testi neveléshez:

- mozgás-ügyesség, koordináció fejlesztő eszközök biztosítottak: Greiswald, talajtorna eszközök. (szőnyegek, zsámolyok, padok)

A természet tevékeny megszerettetéséhez:

- környezeti világunk képes kirakói, kártyák, falu-város készlet stb.
- IKT eszközök
- *Vetítővászon*
- *Projektör*

Ének, énekes játék, zenehallgatáshoz:

- gyermekhangszerek - ritmust játszó
- zörejkeltők
- dallamjátszók
- óvodai ünnepekhez szoknyák, mellények, kendők, kalapok
- *hangszerkészlet (csörgődobok, ütős hangszerek)*

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunkához:

- az alapvető eszközöket évente tervezzük szükség szerint a költségvetésben.

Programunk eredményes megvalósulásához meglévő lehetőségeinket, eszközeinket az alábbiakkal kívánjuk kiegészíteni, a fokozatosság elvének betartásával.

1.) Fedett betonos terasz az udvarokon, ahol naponta kétszer /esős időben is!// levegőzhetnek, mozoghatnak a gyermekek.

2.) Több funkciós udvari fajtékók.

3.) Egyéb eszközök:

- színes ceruzák, filctollak, ironok, ollók, festékek, gyurma, papírok, ragasztók, a különböző technikák alkalmazásához szükséges anyagok, eszközök.

*Ezeket az eszközöket szerepeltetjük **Eszközfejlesztési tervünkben**, beszerzésüket éves költségvetési keretből, illetve pályázatokon nyert összegekből tervezzük.*

Helyi pedagógiai program
1 sz. mellékletének kiegészítése
a kompetencia alapú óvodai programcsomag eszközi elemeivel

Programcsomag:
(Csoportonként 1-1- példány)

Szakmai koncepció:

Óvoda szakmai koncepció

A kompetencia alapú óvodai programcsomag hozadéka.doc

Programcsomag:

- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen! - A Világ befogadásának elérhetősége 1.
- Reikort Ildikó: Zenevarázs - A világ befogadásának elérhetősége 2.
- Székely Andrea: Bábjáték - A Világ befogadásának elérhetősége 3.
- Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány - A világ befogadásának elérhetősége 4.
- Kiegészítő segédlet a komplex tervekhez - A világ befogadásának elérhetősége 5.

Témajavaslatok:

Témajavaslatok-levegő

Témajavaslatok-tűz

Témajavaslatok-víz

Témajavaslatok-föld

Kiegészítő anyagok a Víz témajavaslatához 5-6 éveseknek

Víz-irodalom:

VÍZ-1.doc, VÍZ-2.doc, VÍZ-3.doc, VÍZ-4.doc, VÍZ-5.doc, VÍZ-6.doc, VÍZ-7.doc, VÍZ-8.doc

Víz-vizuális vége:

VÍZ 7.doc, VÍZ 8.doc

Óvodai programcsomag további szakkönyvei: (csoportonként 1-1 példány)

Székely Andrea: Játék bábokkal... - A Világ befogadásának elérhetősége 6.

Zóka Katalin: Varázseszközök az óvodában - A Világ befogadásának elérhetősége 7.

Zóka Katalin: Kóstolható - A Világ befogadásának elérhetősége 8.

Túri György: Játék - tánc - élet - A Világ befogadásának elérhetősége 9.

ovoda felfedezések borito.pdf; ovoda felfedezések jav.pdf

Eszközök a megvalósításhoz
(csoportonként és/ vagy épületenként)

Külső világ tevékeny megismerésének eszközei (élő-élettelen- matematika):

Nagyítók készlet (bogárnézőkék, nagyítók,)
Mikroszkópok
Távcső
Fényképezőgépek
Zseblámpák
Villanyrezsók
Kukorica pattogtatók
Hőmérők,
Minisütők
Reszelők,
Vágódeszkák
Zsebtükör
Homok-víz asztal
Különböző méretű tároló kosarak
Aszalók,
Gyümölcscentrifugák
Cserépedénykék (csíráztatáshoz)
Több részes műanyag csíráztató edény+bio magvak
Illatgyertyák, mécsesek
Ping-pong labdák
Szélzsákok
Szélkakasok
Akváriumok
Terráriumok
Lepkehálók
Gyermekenciklopédiák
Gyermeklexikonok
Kisméretű térképek
ventillátor
Színkártyák
Számlapos játékóra
Hurkapálcák
Szerszám-barkács készlet
Kerti szerszám készletek (15-15 db/ csoport)
Gyermekméretű locsolókannák (10-10 db./csoport)
Mérlegek (1-1 db./csoport)
Agyag és korongozó (1-1 db./épület)
Ételszínező festék
Földgömbök (1-1 db/csoport)

Vizuális nevelés eszközei:

Festékek
Ecsetek
Filctollak
Zsírkréták, ceruzák

Színes papírok, színes hullámpapír
Színes kartonok, rajzlapok
Kétoldalú színes kartonok
Olajfesték
Tavi terepasztal
Ragasztók
Temperák
Selyempapírok
Sodró deszkák, sodrófák
Gesztenye furdancsok
Akvarellfestékek
Rafiák
Díszcsengők
Fonalak
Vonalzók, gyerekollók
Pauszpapírok
Hajszáritók
Krepp-papírok
Gipsz
Gipszkiöntők,
Képketerek
Gyapjú
Origami papírok
Szivacsok
hungarocell formák (golyók, gömbök stb.)
festékes tálkák
üvegmatica festék
üveggolyó
juta anyag
textilfesték
gyermektű, ollók
színes gyurmák, égethető gyurma
méhviasz lapok, kongré anyag
formázó eszközök agyaghoz
színes zsenília, selyemfesték
hőre keményedő v. levegőn száradó gyurmák
pillangófesték

Irodalom-anyanyelvi nevelés eszközei: 2.000.000.-)

Mese-ládikók (jelmezek dramatizáláshoz- ALELA)

- Alapegységek
- Bábkészletek
- Kreatív egységek

Állatos képek

Textilfák (különböző színű leplek, kendők)

Mesekönyvek

CD-k

DVD-k

